

LIETUVOS RESPUBLIKOS MUITINĖS 2020 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

Turinys

VADOVO ŽODIS	3
LIETUVOS RESPUBLIKOS MUITINĖS 2020 M. VEIKLOS ATASKAITOS SANTRAUKA	5
LIETUVOS RESPUBLIKOS MUITINĖ	6
1. FINANSINIŲ INTERESŲ APSAUGA	7
1.1. Muitinės administruojamų mokesčių surinkimas.....	7
1.2. Muitinės administruojama mokestinė nepriemoka	8
2. TARPTAUTINĖS PREKYBOS REGULIAVIMO PRIEMONIŲ TAIKYMAS	9
2.1. ES bendrojo muitų tarifo taikymas.....	9
2.2. Tarifinis prekių klasifikavimas.....	9
2.3. Muitinės laboratorijos veikla	9
2.4. Prekių kilmė	10
2.5. Tarifinių kvotų administravimas	10
2.6. Prekių muitinė vertė	10
2.7. Netarifinių priemonių taikymas	11
2.8. Ekstrastato sistema (importo ir eksporto procedūroms įformintos deklaracijos)	12
2.9. Intrastato sistema.....	12
2.10. Tranzito sistema.....	13
2.11. Muitinės deklaracijų įforminimo laikas.....	13
3. ŪKIO SUBJEKTŲ VEIKLOS PRIEŽIŪRA	13
3.1. Ūkio subjektų veiklos patikrinimai	13
3.2. Supaprastinti mokestiniai patikrinimai	14
3.3. Įgaliotojo ekonominės veiklos vykdytojo statuso suteikimas	15
3.4. Muitinės konsultacinio komiteto ir jo regioninių pakomitečių veikla.....	15
3.5. Asmenų konsultavimas.....	16
3.6. Asmenų skundų ir prašymų nagrinėjimas	16
4. KOKYBIŠKŲ MUITINĖS ELEKTRONINIŲ PASLAUGŲ UŽTIKRINIMAS	17
4.1. Integruotos muitinės informacinės sistemos priežiūra	17
4.2. E-muitinės tobulinimas	17
5. KOVA SU NETEISĖTA PREKIŲ APYVARTA	18
5.1. Prekių sulaikymai	18
5.2. Kontrabandos užkardymas.....	19
5.3. Ikiteisminiai tyrimai	20
5.4. Užkardyta žala	21
6. MUITINĖS PERSONALAS	21
6.1. Muitinės personalo statistiniai duomenys.....	21
6.2. Muitinės mokymo centras	22
7. TARPTAUTINIS BENDRADARBIAVIMAS	23
7.1. Dalyvavimas ES institucijų veikloje	23
7.2. ES programa „Muitinė 2020“	23
7.3. ES programa „Horizontas 2020“.....	23
7.4. Dvišalis bendradarbiavimas su ES valstybėmis narėmis ir ne ES šalimis	24
7.5. Dalyvavimas tarptautinių organizacijų veikloje	24
7.6. Muitinės atašė	24
7.7. Muitinės teikiama techninė parama kitų valstybių institucijoms.....	24
8. RYŠIAI SU VISUOMENE	25

PRIEDAI:

1. Strateginio veiklos plano programos „Finansų politikos formavimas ir įgyvendinimas“ tikslo „Siekti efektyvios Lietuvos Respublikos muitinės veiklos“ įgyvendinimas 2020 metais.
2. LR finansų ministro 2020-2022 metų strateginiame veiklos plane Lietuvos Respublikos muitinei nustatytų kriterijų vykdymas

VADOVO ŽODIS

Generalinio direktoriaus pavaduotojas,
atliekantis generalinio direktoriaus funkcijas

Jonas Miškinis

Žvelgiant į 2020-uosius matyti globalūs iššūkiai dėl kilusios COVID-19 pandemijos, kurie teko pasauliui, Lietuvai ir Lietuvos muitinei. Iki to lemtingo laiko didžiausią muitinės klientų rūpestį kėlė „Brexitas“.

Susidūrusi su pandemija, muitinė turėjo organizuoti darbą dviem kryptimis: įgyvendinti Europos Komisijos skubiai priimtus teisės aktus dėl apsauginių priemonių asmenims įvežimo į Europos Sąjungą, parengti išaiškinimus dėl tokių prekių įvežimo labdaros tikslais, išaiškinti verslui, visuomeninėms organizacijoms, piliečiams apie taisyklių galiojimą net ir pandemijos sąlygomis ir organizuoti muitinės darbą taip, kad ji deramai atliktų valstybės patikėtas funkcijas: pateisintų teisėto verslo lūkesčius be kliūčių vykdyti užsienio prekybą, garantuotų visuomenės saugumą ir surinktų priklausomus mokesčius į valstybės biudžetą.

Žinoma, šitoje istorijoje kol kas anksti dėti tašką, tačiau manau, kad mums pavyko, be didelių trikdžių ir nuostolių įveikti pirmąjį ir dalį antrojo karantino etapo: pakankamai sklandžiai vienas po kito lėktuvais gabenamos apsauginės priemonės pasiekė vartotojus, uždarius kai kuriuos muitinės postus, jų darbą perėmė kiti postai, muitinė skubos tvarka parengė pandemijos sąlygomis galiosiančius teisės aktus ir jų išaiškinimus. Antrąjį karantino etapą pasitikome pasirengę, todėl daugiau dėmesio galėjome skirti tęstiniams ir, žinoma, prioritetiniams darbams.

Viena iš 2020 m. prioritetinių kryptų buvo asmens aptarnavimo sąlygų gerinimas.

Manychiau, kad praeitais metais įvyko Lietuvos muitinės proveržis teikiant elektronines paslaugas, kai buvo įdiegtas Bendro naudotojų valdymo portalas (BAP), kai asmuo per vieną prieigos tašką gali prisijungti prie Lietuvos muitinės ir Europos Komisijos informacinių sistemų ir vienoje vietoje tvarkyti visas iš šių institucijų gaunamas elektronines paslaugas.

Galvodamas apie 2020 m. institucijos uždavinius, negaliu nepaminėti pasirengimo įgyvendinti pokyčius, susijusius su elektronine prekyba, kai nuo 2021 m. liepos 1 d. Kinija praras privilegiją tiekti mažos vertės prekes Europos Sąjungos piliečiams neapmokestindama jų pridėtinės vertės mokesčiu. Įgyvendindama šią direktyvą Lietuvos muitinė priėmė iššūkį kartu su ja įdiegti ir draugiškesnį vartotojui mažos vertės siuntų deklaravimo įrankį. Vis dėlto norisi įspėti, kad tie vartotojai, kurie mano, kad už įsigytą prekę tiesiog perves mokesčius tarsi sumokėtų elektros tinklams už gautą paslaugą, gali nusivilti: mokesčių apskaičiavimo mechanizmas muitinėje yra gana sudėtingas, priklauso ne nuo vieno komponento, todėl siūsdamasis batus už vienus pilietis gali mokėti 9 procentų, o už kitus – net 22 procentų muitą. Taigi ir šiuo atveju mūsų tikslas yra supaprastinti deklaravimą, bet mokesčių kontrolę palikti nesumažėjusia. Tai vienas iš svarbiausių šių metų muitinės veiklos prioritetų.

Svarbiausio Sąjungos muitinės kodekso uždavinio – „Popierius muitinėje – išimtis, o elektroniniai mainai – taisyklė“ – įgyvendinimas gal ir ne taip sparčiai, kaip norėtųsi, bet jada pirmyn. 2020 m. tobulindami, plėsdami įvairių informacinių muitinės sistemų funkcijas, kurdami sąsajas su kitų institucijų sistemomis, centralizavome importo ir eksporto deklaracijų priėmimo ir tikrinimo veiklą, pasirengėme centralizuoti tikrinimus po muitinio įforminimo. Muitinio tikrinimo proceso pertvarką laikau ne tik profesionaliesniu kontrolės mechanizmo įgyvendinimu, bet ir antikorporacinės aplinkos kūrimo viena iš priemonių.

2020 m. išsiskyrė kontrabandinių prekių, daugiausia cigarečių, rekordiniais sulaikymų dydžiais ir kiekiais, kurie dvigubai viršijo 2019 m. rezultatus. Nepaisant to, nelegalios tabako gaminių rinkos dalis Lietuvoje vis dar yra viena iš didžiausių Europos Sąjungoje, todėl kaip ir pernai, taip ir šiemet, kova su šešėline ekonomika lieka vienu iš pagrindinių muitinės veiklos prioritetų.

Taip pat galima pasidžiaugti, kad mokesčių, palyginti su 2019 m., muitinė taip pat surinko daugiau, nors ir 1 proc. mažiau, nei buvo planuota.

Na ir dar 2020 m. Lietuvos muitinei svarbūs tuo, kad spalio 9 d. ji minėjo 30-ąsias atkūrimo metines. Nors dėl pandemijos muitinės pareigūnai nežygiavo Gedimino prospektu, nepasikvietė svečių, bet šventė buvo, ir virtualiai joje galėjo dalyvauti kiekvienas norintis.

1990-aisiais drauge su Lietuvos valstybe atsikūrusi muitinė 2021 m. įžengė į naują dešimtmetį. Jai labai svarbu, kad ja tikėtų ir čia dirbantys, ir su ja nuolatinių darbinių kontaktų turintys žmonės, ir visa Lietuvos visuomenė.

LIETUVOS RESPUBLIKOS MUITINĖS 2020 M. VEIKLOS ATASKAITOS SANTRAUKA

Lietuvos Respublikos muitinės tikslai – apsaugoti Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos finansinius interesus, rinką, visuomenę ir aplinką nuo nesąžiningos ir neteisėtos tarptautinės prekybos daromos žalos, sudarant palankias sąlygas teisėtam verslui, prisidedant prie sąžiningos ir atviros prekybos skatinimo, užtikrinti Europos Sąjungos ir jos gyventojų saugumą ir saugą, išlaikyti deramą pusiausvyrą tarp muitinio tikrinimo ir teisėtos prekybos palengvinimo.

Lietuvos Respublikos muitinės 2020 m. rezultatai vykdant nustatytus tikslus:

Finansinių interesų apsaugos srityje

- Į valstybės biudžetą **surinkta 184 mln. 663 tūkst. 346 eurai** muitų, akcizų ir PVM. Mokesčių surinkimo planas įvykdytas 99 procentais.
- Surinkta PVM ir akcizų, kurie perduoti administruoti Valstybinei mokesčių inspekcijai, – apie **1 mlrd. 568 mln. 743 tūkst. eurų**.
- Muitinė **užkardė 62 mln. 319 tūkst. 90 eurų žalą valstybei**.

Kovos su neteisėta prekių apyvarta srityje

- Pradėti **334 ikiteisminiai tyrimai** (iš jų **95 ikiteisminiai tyrimai dėl tabako gaminių kontrabandos** ir (ar) neteisėto disponavimo, **161 – dėl narkotinių ir psichotropinių medžiagų** kontrabandos bei neteisėto jų disponavimo, **4 – dėl neteisėto disponavimo alkoholio produktais**).
- Sulaikyta cigarečių, tabako, alkoholio, ginklų ir strateginių prekių, grynujų pinigų ir kitų prekių, kurių preliminari vertė yra **67 mln. 944 tūkst. eurų**.
- Sulaikyta beveik **500 kg narkotinių** ir psichotropinių medžiagų.

Tarptautinės prekybos reguliavimo srityje

- Importo procedūroms įforminta **403 031** muitinės deklaracija, eksporto procedūroms – **548 586** muitinės deklaracijos.
- Per ataskaitinį laikotarpį Lietuvos muitinėje įforminta apie **973 tūkst. Sąjungos / bendrojo** tranzito procedūrų, atlikta 118 tyrimų dėl nebaigtų Sąjungos / bendrojo tranzito procedūrų, dėl kurių atsirado mokestinė prievolė.
- Įgaliotojo ekonominės veiklos vykdytojo (toliau – AEO) statusas suteiktas ir AEO leidimai išduoti **24** Lietuvos Respublikos asmenims. Galiojančius AEO sertifikatus šiuo metu turi **170** Lietuvos Respublikos asmenų.

LIETUVOS RESPUBLIKOS MUITINĖ

Lietuvos Respublikos muitinė – valstybės institucija, prižiūrinti tarptautinę prekybą prekėmis. Būdama viena iš Europos Sąjungos valstybių narių muitinių administracijų, Lietuvos Respublikos muitinė prisideda prie sąžiningos ir atviros prekybos skatinimo, Europos Sąjungos vidaus rinkos veikimo, bendrosios prekybos politikos ir kitų su prekyba susijusių bendrųjų Europos Sąjungos politikos sričių priemonių įgyvendinimo, taip pat prie visos prekių tiekimo grandinės saugumo užtikrinimo.

Lietuvos Respublikos muitinės sistemą sudaro Muitinės departamentas, Muitinės kriminalinė tarnyba, Muitinės informacinių sistemų centras, Muitinės laboratorija, Muitinės mokymo centras, Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos teritorinės muitinės ir 46 muitinės postai. Muitinės departamentas yra muitinės veiklai vadovaujanti įstaiga, atskaitinga Lietuvos Respublikos finansų ministerijai ir atliekanti Lietuvos Respublikos muitinės įstatyme numatytas funkcijas.

Muitinės tikslai – apsaugoti Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos finansinius interesus, rinką, visuomenę ir aplinką nuo nesąžiningos ir neteisėtos tarptautinės prekybos daromos žalos, sudarant palankias sąlygas teisėtam verslui, prisidedant prie sąžiningos ir atviros prekybos skatinimo, užtikrinti Europos Sąjungos ir jos gyventojų saugumą ir saugą, išlaikyti deramą pusiausvyrą tarp muitinio tikrinimo ir teisėtos prekybos palengvinimo.

Lietuvos Respublikos muitinė, vykdydama Bendrijos tarptautinės prekybos priežiūrą, prisideda prie sąžiningos ir atviros prekybos skatinimo, Lietuvos Respublikos vidaus rinkos apsaugos, visos tiekimo grandinės saugumo užtikrinimo. Glaudžiai bendradarbiaudama su kitomis Europos Sąjungos institucijomis, muitinė atlieka itin svarbų vaidmenį:

- remiant teisėtą prekybą ir stiprinant konkurencingumą;
- užtikrinant teisingą muitų ir mokesčių mokėjimą;
- kovojant su klastotėmis ir piratavimu;
- apdorojant informaciją, vertinant prekybos pobūdžio pokyčius ir atliekant rizikos vertinimą, kad būtų atskleistos finansinės apgaulės, teroristinė ir nusikalstama veikla, ir taip prisidedant prie kovos su kitų rūšių sukčiavimu, organizuotu nusikalstamumu, prekyba narkotikais ir terorizmu;
- saugant aplinką ir piliečius nuo visų rūšių pavojingų prekių.

Muitinės departamentas prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos ir jam pavaldžios įstaigos (toliau – muitinė) vykdo Lietuvos Respublikos finansų ministro valdymo sričių 2020–2022 metų strateginio veiklos plano programos „Finansų politikos formavimas ir įgyvendinimas“ 05 tikslą „Siekti efektyvios Lietuvos Respublikos muitinės veiklos“ (Programos tikslui įgyvendinti skirta 55 mln. 312 tūkst. 800 eurų), kur muitinei suformuluotas uždavinys – „Užtikrinti teisėtą, saugią, sąžiningą ir sklandžią tarptautinę prekybą Lietuvoje taikant muitinės priežiūros priemones“.

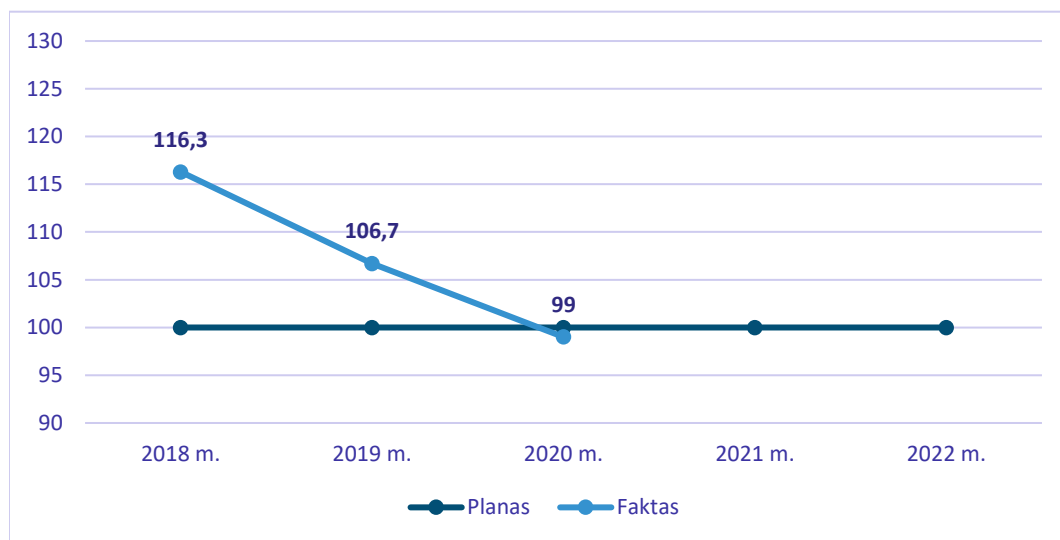
1. FINANSINIŲ INTERESŲ APSAUGA

1.1. Muitinės administruojamų mokesčių surinkimas

2020 metams muitinei nustatytas 186 mln. 144 tūkst. eurų muitų, akcizų ir PVM įmokų į valstybės biudžetą surinkimo planas.

Per ataskaitinį laikotarpį muitinė į valstybės biudžetą surinko 184 mln. 663 tūkst. 346 eurus muitų, akcizų ir PVM. Mokesčių surinkimo planas įvykdytas 99 proc. (surinkta 1 mln. 480 tūkst. 654 eurai mažiau nei planuota).

1 grafikas. MD administruojamų gautų ir planuotų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų konsoliduotos visumos pajamų santykis (procentai)

Muitinė, be mokesčių įplaukų, į valstybės biudžetą pervedė 489 tūkst. 118 eurų pajamų už valstybės rinkliavas, palūkanas už paskolas, baudas ir konfiskuotas prekes. Iš viso per ataskaitinį laikotarpį muitinė į valstybės biudžetą surinko ir pervedė 185 mln. 152 tūkst. 464 eurus mokesčių ir kitų pajamų.

Muitai. Didžiąją muitinės surenkamų mokesčių dalį sudaro muitai. Muitinė į valstybės biudžetą surinko 127 mln. 589 tūkst. 406 eurus muitų, arba 4 proc. (5 mln. 265 tūkst. 434 eurai) daugiau negu 2019 m. Patvirtintas muitų surinkimo planas įvykdytas 104 proc. (surinkta 4 mln. 589 tūkst. 406 eurai daugiau nei planuota).

Pagrindinis veiksnys, darantis įtaką muitų surinkimui, yra importuotų ir muitais apmokestintų prekių srautas, kuris tiesiogiai priklauso nuo importuojamų prekių grynosios (neto) masės ir jų statistinės vertės.

2020 m. sausio–gruodžio mėn. muitinės administruojamų muitų surinkimą didžiąja dalimi lėmė 2019 m. gruodžio mėn. – 2020 m. lapkričio mėn. importuotų muitais apmokestintų prekių srautai. 2019 m. gruodžio mėn. – 2020 m. lapkričio mėn. importuotų prekių grynoji (neto) masė, palyginti su 2018 m. gruodžio mėn. – 2019 m. lapkričio mėn., sumažėjo 1 procentu.

2019 m. gruodžio mėn. – 2020 m. lapkričio mėn. importuotų ir importo mokesčiais apmokestintų prekių statistinė vertė, palyginti su 2018 m. gruodžio mėn. – 2019 m. lapkričio mėn., padidėjo 5 procentais.

Pažymėtina, kad absoliučiai didžiausias apskaičiuotų muitų padidėjimas įvyko drabužių ir avalynės prekių grupėje (4 mln. 318 tūkst. eurų, 39 proc.). Daugiausia apskaičiuotų muitų sumažėjo transporto priemonių ir jų įrangos prekių grupėje (2 mln. 321 tūkst. eurų, 12 proc.).

Pridėtinės vertės mokestis. Muitinė į valstybės biudžetą surinko 35 mln. 900 tūkst. 169 eurus PVM, arba 348 tūkst. 566 eurai mažiau negu 2019 m. Patvirtintas PVM surinkimo planas įvykdytas 90 proc. (surinkta 3 mln. 928 tūkst. 831 euru mažiau nei planuota).

2020 m. PVM surinkimo sumažėjimą, palyginti su 2019 m., nulėmė 2019 m. sausio mėn. muitinės papildomai apskaičiuota ir Valstybinės mokesčių inspekcijos (toliau – VMI) įskaityta 2 mln. 274 tūkst. 318 eurų permoka. PVM plano vykdymui įtaką daro ir verslui taikomos pagalbos priemonės dėl Covid-19, nes dalis mokėtino PVM apmokėjimas nukeliamas vėlesniems laikotarpiams.

PVM surinkimą lėmė 2019 m. gruodžio mėn. – 2020 m. lapkričio mėn. importuotų ir PVM apmokestintų prekių srautas. Šiuo laikotarpiu importuotoms prekėms apskaičiuotas importo PVM, kuris turėjo būti sumokėtas per 2020 m., sudarė apie 1 mlrd. 603 mln. 78 tūkst. eurų, t. y. 19 proc. mažiau nei per atitinkamą 2019 m. laikotarpį, iš jų:

- apie 34 mln. 335 tūkst. eurų priklausė muitinės administravimo sričiai;
- apie 1 mlrd. 568 mln. 743 tūkst. eurų – VMI, t. y. 19 proc. mažiau nei per atitinkamą 2019 m. laikotarpį.

Akcizai. Muitinė į valstybės biudžetą surinko 21 mln. 173 tūkst. 771 eurą akcizų. Akcizų buvo surinkta 2 proc. (350 tūkst. 595 eurai) mažiau negu 2019 m. Patvirtintas akcizų surinkimo planas įvykdytas 91 proc. (mokesčių surinkta 2 mln. 141 tūkst. 229 eurai mažiau nei planuota).

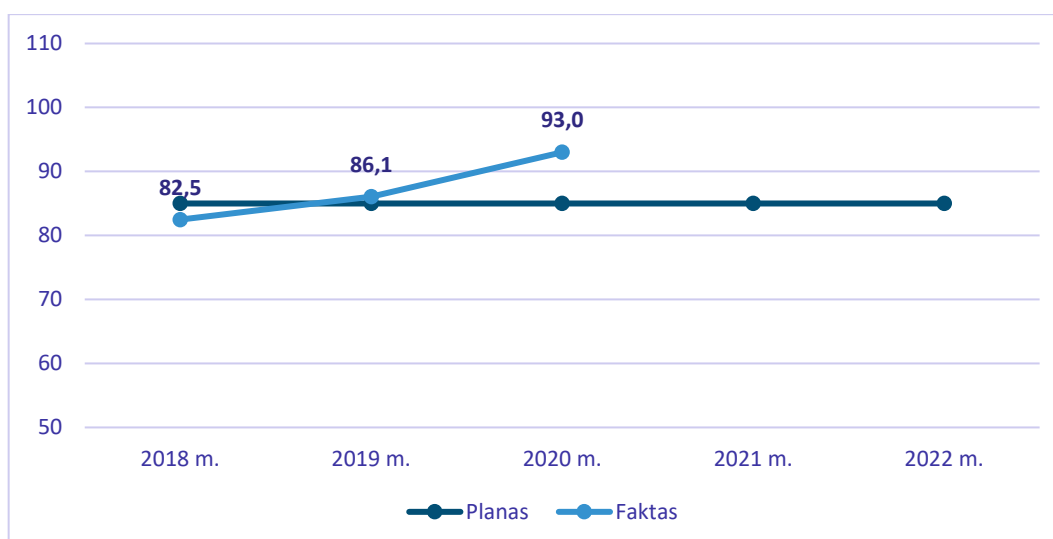
Akcizų surinkimą didžiaja dalimi lėmė 2019 m. gruodžio mėn. – 2020 m. lapkričio mėn. importuotų ir akcizais apmokestintų prekių srautas. Šiuo laikotarpiu importuotoms prekėms apskaičiuoti importo akcizai, kurie turėtų būti sumokėti per 2020 m., sudarė apie 19 mln. 905 tūkst. eurų, t. y. 0,2 proc. (34 tūkst. eurų) mažiau nei per atitinkamą 2019 m. laikotarpį. Pažymėtina, kad daliai importuotų akcizais apmokestinamų prekių prievolės mokėti akcizus neatsirado (apie 507 mln. 884 tūkst. eurų, t. y. 110 proc. daugiau (apie 266 mln. 188 tūkst.) nei per atitinkamą 2019 m. laikotarpį), nes šių prekių mokesčių (išskyrus muitus) apskaitos kontrolė perėjo VMI.

Didžiausią dalį muitinės renkamų akcizų sudaro už etilo alkoholių ir alkoholinius gėrimus sumokėti akcizai (81 proc., 17 mln. 226 tūkst. 667 eurai). Už energinius produktus surinkta 1 mln. 882 tūkst. 418 eurų (9 proc.), o už tabako produktus ir elektroninių cigarečių skystį – 2 mln. 64 tūkst. 686 eurai (10 proc.) akcizų.

1.2. Muitinės administruojama mokestinė nepriemoka

2020 m. gruodžio 31 d. mokestinės nepriemokos muitinėje suma sudarė 102 mln. 935 tūkst. 740 eurų. Mokestinė nepriemoka 2020 m. sumažėjo 10 mln. 55 tūkst. 633 eurai, arba 9 procentais. Didžiausią muitinės nepriemokų dalį sudaro akcizų nepriemokos, t. y. 48 mln. 555 tūkst. 109 eurai (47 proc.).

2 grafikas. Mokestinės nepriemokos be sumų, dėl kurių vyksta ginčai, lygis (procentai)

Iš užsienio šalių muitinių gauti 6 prašymai (dėl 148 tūkst. 469 eurų) dėl pagalbos išieškant mokesčius ir su jais susijusias sumas, užsienio šalių muitinėms išsiųsti 7 prašymai (dėl 257 tūkst. 523 eurų) dėl pagalbos išieškant mokesčius ir su jais susijusias sumas.

2. TARPTAUTINĖS PREKYBOS REGULIAVIMO PRIEMONIŲ TAIKYMAS

2.1. ES bendrojo muitų tarifo taikymas

Lietuvos muitinė, užtikrindama ES, kaip muitų sąjungos ekonominės erdvės apsaugą, organizuoja ES Bendrojo muitų tarifo taikymą: prižiūri LR Integruotą tarifą LITAR, atlieka tarifinių prekių klasifikavimą, prekių kilmės priežiūrą, tarifinių kvotų administravimą, prekybos apsaugos priemonių taikymą ir kitus užsienio prekybos tarifinio reguliavimo priemonių taikymo veiksmus.

2.2. Tarifinis prekių klasifikavimas

Viena pagrindinių ES muitų ir prekybos politikos įgyvendinimo sąlygų yra teisingas tarifinis prekių klasifikavimas. Nuo to, ar teisingai suklasifikuota prekė, priklauso, ar teisingai apskaičiuoti maito ir kiti mokesčiai, ar taikytini netarifiniai draudimai ir apribojimai, ar prekė laikytina muitinės rizikos ar kitokios muitinės kontrolės objektu. Atsižvelgiant į tai, didžiausias užklausų skaičius tenka tarifinio klasifikavimo sričiai. Per ataskaitinį laikotarpį rašytinių tarifinio klasifikavimo konsultacijų skaičius sudarė 1 254 (beveik šimtu daugiau, nei 2019 metais).

Per 2020 metus gauta 16 prašymų priimti visoje ES galiojančius Privalomosios tarifinės informacijos (toliau – PTI) sprendimus, priimta 17 PTI sprendimų. Visi prašymų priimti PTI sprendimus ir PTI sprendimų priėmimo proceso veiksmai atliekami naudojantis ES administruojama EBTI sistema.

Vienas iš prekių klasifikavimo kontrolės būdų – prekių pavyzdžių (mėginių) ėmimas muitinio įforminimo metu, siekiant patikrinti, ar muitinės deklaracijose nurodytas prekės kodas yra teisingas. Muitinio įforminimo metu (importo, eksporto ir tranzito procedūrų įforminimo metu) paimti 1 128 prekių pavyzdžiai prekių tarifinio klasifikavimo patikrinimui, įforminti 1 125 importuotų prekių klasifikavimo aktai, iš kurių 557 prekėms keitėsi kodas. Suklasifikuotų mėginių ėmimo efektyvumas 50 proc. Nors paimtų prekių pavyzdžių (mėginių) skaičius padidėjo beveik trimis šimtais, efektyvumas padidėjo (2019 m. – 42 proc.). Mėginių ėmimo efektyvumas per pastaruosius penkerius metus svyruoja nuo 42 iki 52 procentų, o tai rodo efektyvų fiskalinės rizikos valdymą.

2.3. Muitinės laboratorijos veikla

Per ataskaitinį laikotarpį Muitinės laboratorija (toliau – Laboratorija) gavo 3 364 mėginius (667 mėginiais daugiau negu 2019 m.). Buvo ištirti 3 378 mėginiai (2019 m. – 2 673 mėginiai), išduoti 1 739 tyrimo dokumentai. Didžiausią mėginių dalį sudarė etilo alkoholis ir jo produktai (1 337 mėginiai), metalo gaminiai, įskaitant metalo lydinius, gautus iš atliekų ir laužo (513 mėginių), maisto produktai ir gyvūnų pašaras (337 mėginiai), naftos produktai (196 mėginiai), medienos dirbiniai (87 mėginiai), tabakas ir jo gaminiai (86 mėginiai),

Tyrimai muitinės įstaigoms

Laboratorija muitinės įstaigoms pateikė 1 279 Tyrimo protokolus ir 19 Specialisto išvadų. Tai sudarė 75 proc. Laboratorijos išduotų tyrimo dokumentų (2019 m. – 66 proc.).

Laboratorijoje toliau tiriamos nežinomos medžiagos, įskaitant narkotines ir psichoaktyvias. Per ataskaitinį laikotarpį ištirtos 129 teritorinių muitinių pateiktos nežinomos medžiagos. Didžiąją jų dalį sudarė anaboliniai steroidai, identifikuotos 9 medžiagos, įtrauktos į kontroliuojamų medžiagų sąrašus.

Tyrimai juridiniams asmenims ir valstybinėms institucijoms

Į Laboratoriją, prašydami atlikti tyrimus ir (arba) nustatyti prekių muitinės naudojamų nomenklatūrų kodus, kreipėsi apskričių valstybinės mokesčių inspekcijos (toliau – AVMI), apskričių vyriausieji policijos komisariatai, Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas, kitos institucijos ir juridiniai asmenys.

Minėtiems užsakovams parengtas 441 tyrimo dokumentas. Tai sudaro 25 proc. Laboratorijoje per ataskaitinį laikotarpį išduotų tyrimo dokumentų (2019 m. – 34 proc.). Ištirti 1 974 mėginiai (58 proc. ištirtų mėginių), kurių didžiausią dalį sudarė alkoholiniai gėrimai ir etilo alkoholio turintys produktai (790 mėginių), metalo lydiniai (402 mėginiai) ir naftos produktai (158 mėginiai). Parengti 185 raštai juridiniams ir fiziniams asmenims dėl prekių tarifinio klasifikavimo (2019 m. – 149 raštai).

2.4. Prekių kilmė

Prekių kilmės nustatymas sąlygoja tinkamą lengvatinių muitų tarifų taikymą. Įgyvendinant ES vienašalius, dvišalius ir daugiašalius lengvatinius prekybinius susitarimus pagal įvairių šaltinių informaciją ir įvertinant rizikos veiksnius, rengiamos užklauskos užsienio valstybių įgaliotoms institucijoms dėl importuotų prekių lengvatinės kilmės patikrinimo, atliekami kilmės tikrinimai pagal užsienio valstybių institucijų prašymus. Ataskaitiniu laikotarpiu išsiųstos 78 užklauskos patikrinti 120 lengvatinę kilmę patvirtinančių dokumentų, gauta 40 prašymų patikrinti 155 lengvatinės kilmės dokumentus. Išsiųstų patikrinti kilmės dokumentų dalis sudarė 0,2 proc. importuotų prekių, kurioms buvo pritaikyti lengvatiniai muitų tarifai. 2019 metais ši dalis buvo 0,3 procento.

Išskirtinė ataskaitinio laikotarpio veiklos, susijusios su prekių kilmė, savybė yra ta, kad iki pat metų pabaigos tvyrojo neapibrėžtumas dėl JK pasitraukimo iš ES sąlygų. Teko rengti kelis scenarijus, siekiant pasiruošti vienokių ar kitokių formalumų taikymui, taigi per ataskaitinį laikotarpį buvo atlikti įvairūs parengiamieji darbai, dalyvauta renginiuose dėl klausimų, susijusių su JK pasitraukimu iš ES.

Viena iš teritorinių muitinių veiklos sričių, susijusių su parama verslui, yra prekių kilmės ir prekių statuso dokumentų (EUR.1, EUR-MED, A.TR judėjimo sertifikatų) išdavimas. Išduoti 11 797 EUR.1 judėjimo sertifikatai (2019 m. – 11 317) ir 3 219 A.TR judėjimo sertifikatų (šis skaičius nežymiai sumažėjo).

Teisės aktų nustatyta tvarka teritorinės muitinės 16 įmonių suteikė patvirtinto eksportuotojo įgaliojimus, kurie sudaro sąlygas nesikreipiant į muitinę išrašyti lengvatinės kilmės dokumentus eksportuojamoms prekėms. 22 įmonėms suteiktas registruotojo eksportuotojo statusas (REX).

2.5. Tarifinių kvotų administravimas

Kiekvieną darbo dieną EK perduodami Lietuvos importuotojų prašymai suteikti tarifines kvotas. Iš viso EK perduoti 13 748 asmenų pateikti tarifinių kvotų prašymai. Apytikriai tai maždaug toks pats skaičius kaip ir 2019 m., bet du kartus daugiau negu 2018 m. ir net 6 kartus daugiau negu ankstesniais metais. Tarifinių kvotų prašymų skaičiaus augimą lėmė nuo 2019 m. vasario 2 d. įsigaliojęs Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 159/2019, kuriuo tam tikriems importuojamiems plieno produktams nustatomos laikinosios apsaugos priemonės. Jo sudėtingos taikymo nuostatos turėjo įtakos tarifinių kvotų administravimo procesui, todėl šioje srityje gerokai išaugo darbų apimtys, tarp jų – įmonių paklausimų skaičius – raštu suteiktos 23 konsultacijos, susijusios vien su tarifinių kvotų taikymu plieno produktams.

2.6. Prekių muitinė vertė

Tinkamas prekių muitinis įvertinimas ir jo kontrolė – svarbus veiksnys, įgyvendinant fiskalinę muitinės funkciją. Realus prekių apmokestinimo lygis, t. y. tikroji muitų, mokesčių ir rinkliavų suma didžiaja dalimi tiesiogiai priklauso nuo prekių muitinės vertės. Prekių muitinė vertė yra ne tik muitų ir mokesčių apskaičiavimo pagrindas – ja remiamasi nustatant importo kvotas, išduodant licencijas, apskaičiuojant statistinius duomenis, nustatant sankcijas už muitų ir kitų teisės aktų pažeidimus.

Vykdant prekių muitinės vertės tikrinimus įforminimo metu 18 485 prekėms (2,84 proc. importo procedūroms deklaruotų prekių) buvo taikyti antriniai muitinio įvertinimo metodai ir papildomai priskaičiuota 19 mln. 967 tūkst. eurų, vienai patikrintai prekei vidutiniškai priskaičiuoti 1 080 eurų importo mokesčių.

Rinkoms buvo būdingi ypač dideli svyravimai, susiję su pandemija. Prekių (be žalios naftos) importo apimtys, palyginti su 2019 m., sumažėjo 5 proc., tačiau pastebimas prekės vieneto vidutinės muitinės vertės padidėjimas – 7 proc. (nuo 0,44 Eur/kg iki 0,47 Eur/kg).

Naudotų transporto priemonių importas buvo prioritetinga muitinio įvertinimo kontrolės sritis, siekiant nuosekliai tęsti 2018 m. pradėtos šio proceso peržiūros ir atnaujinimo darbus ir skatinti asmenis sąžiningai deklaruoti muitinę vertę, taip prisidedant prie „šešėlinio“ verslo užkardymo. Dėl visuotinio pandemijos krizės poveikio rinkoms naudotų automobilių, gabenamų į Lietuvą, srautai sumažėjo tiek iš ES, tiek iš trečiųjų šalių, panaši tendencija stebima ir kaimyninėse šalyse. Intrastato duomenimis, gruodžio mėnesį, plg. su sausio mėnesiu, į iš Vokietijos į Lietuvą buvo įvežta net 80 proc. mažiau naudotų automobilių. Iš trečiųjų šalių į Lietuvą importuojamų automobilių ataskaitiniu laikotarpiu sumažėjo 29 proc., tačiau stebima stabili naudotų lengvųjų automobilių vidutinės muitinės vertės didėjimo tendencija. Gruodžio mėnesį vidutinė vieno į Lietuvą importuoto automobilio muitinė vertė buvo 55 proc. didesnė negu sausio mėnesį ir pasiekė paskutinio skelbiamo viešai laikotarpio (2019 m.) vidutinio eksportuoto iš JAV į Lietuvą automobilio vidutinę vertę (JAV kompetentingos institucijos duomenimis). Stebima teigiama tendencija – asmenys dažniau renkasi

deklaruoti sandorio vertę, t. y. tikrąją faktiškai sumokėtą ar mokėtiną kainą už automobilį, parduodamą eksportui į Sąjungos teritoriją, kuri muitinei yra priimtina, pritaikius pakankamas kontrolės priemones.

2.7. Netarifinių priemonių taikymas

Pasaulio muitinių veikloje tarifinių (susijusių su muitų ir kitų mokesčių taikymu bei jų lengvatomis) ir netarifinių užsienio prekybos reguliavimo metodų santykis kinta. ES įgyvendinus laisvo prekių judėjimo principą, mažinant kliūtis tarptautinei prekybai ir investicijoms, išaugus poreikiui užtikrinti saugumą bei saugą prie ES išorės sienų, keičiasi muitinių vaidmuo.

Vis svarbesnę reikšmę įgyja netarifinių užsienio prekybos reguliavimo priemonių (prekybos politikos priemonių) taikymas. Tai į ES muitų teritoriją įvežamoms bei iš jos išvežamoms prekėms nustatyti draudimai, apribojimai bei specialieji reikalavimai, pagrįsti visuomenės dorovės, viešosios tvarkos arba visuomenės saugumo, žmonių, gyvūnų sveikatos bei gyvybės apsaugos, aplinkos apsaugos, nacionalinių meno, istorijos ar archeologijos vertybių apsaugos, žuvų išteklių apsaugos, ekonominių interesų apsaugos ir kt. reikalavimais.

Intelektinė nuosavybė

Pagal Pasaulinės intelektinės nuosavybės organizacijos (WIPO) steigiamosios konvencijos nuostatas, intelektinė nuosavybė apima teises, susijusias su literatūros, meno ir mokslo kūriniais, artistų vaidybine veikla, fonogramų įrašais, radijo ir televizijos laidomis, visų žmogaus veiklos sričių išradimais, moksliniais atradimais, pramoniniais pavyzdžiais (dizainu), prekių ir paslaugų ženklais, firmų vardais ir kitais komerciniais žymenimis, taip pat kitas panašaus pobūdžio teises.

Intelektinės nuosavybės teisių (toliau – INT) apsaugos srityje atlikti 1 669 patikrinimai. Sukurti 88 rizikos profiliai dėl INT apsaugos. Vykdytos 7 specializuotos akcijos (operacijos). Surašyti 2 Lietuvos Respublikos ANK protokolai. Išnagrinėti 43 nacionaliniai prašymai dėl intelektinės nuosavybės teisių apsaugos, o iš kitų valstybių narių minėtu klausimu gauti 1 376 prašymai. Nustatytas 571 atvejis, kai prekės buvo sulaikytos dėl INT pažeidimų. Sulaikyta 79 387 vnt. prekių.

Siekiant šviesti visuomenę, parengti pristatymai nuomonės formuotojams ir MRU studentams dėl INT apsaugos.

CITES

2001 m. gegužės 22 d. Lietuvos Respublikos Seimas priėmė Lietuvos Respublikos įstatymą dėl Nykstančių laukinės faunos ir floros rūšių tarptautinės prekybos konvencijos (*Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora – CITES*) ratifikavimo. Ši konvencija Lietuvos Respublikoje įsigaliojo 2002 m. kovo 9 d. Į CITES konvencijos priedus yra įtrauktos laukinės faunos ir floros rūšys, kurioms gresia arba gali grėsti pavojus, arba kurios yra tokios retos, kad dėl bet kokio masto prekybos kiltų šių rūšių išnykimo pavojus.

Įgyvendinant CITES konvenciją atlikta 10 sulaikymų, susijusių su įstatymais dėl laukinės faunos ir floros apsaugos, reguliuojant laukinės faunos ir floros prekybą (CITES). Iš viso sulaikyti 45 vnt. laukinės faunos ir floros, konfiskuoti 35 vnt. laukinės faunos ir floros (pagal CITES).

Kita

Vykdančioms vaistinių preparatų kontrolę sulaikyta 24 460 vnt. vaistinių preparatų (109 atvejai) ir 288 vnt. maisto papildų (31 atvejis).

Užkirstas kelias kilnojamų kultūros vertybių ir antikvarinių daiktų išgabenimui. Sulaikyti 253 vnt. eksportuojamų kilnojamų kultūros vertybių ir kitų antikvarinių daiktų.

Dėl ne maisto produktų saugos ir atitikties kontrolės atlikti 48 867 patikrinimai. 140 atvejų priimti sprendimai neišleisti prekių į laisvą apyvartą. Pateikti 423 pranešimai rinkos priežiūros institucijoms apie sulaikytus ne maisto produktus. Dėl ne maisto produktų saugos ir atitikties kontrolės sukurti 293 rizikos profiliai.

Sulaikytas šaunamasis ginklas ir 62 šoviniai, beveik 500 000 eurų nedeklaruotų grynųjų pinigų.

2.8. Ekstrastato sistema (importo ir eksporto procedūroms įformintos deklaracijos)

Importo procedūroms įforminta 403 031 muitinės deklaracija (palyginti su 2019 m., 2,98 proc. daugiau), atitinkamai eksporto procedūroms – 548 586 muitinės deklaracijos (palyginti su 2019 m., 1,9 proc. mažiau) (skaičiuojamas bendras standartinių ir naudojant supaprastinimus deklaracijų skaičius).

1 lentelė. Muitinės deklaracijos 2020 m.

	Muitinės deklaracijos					
	Importas			Eksportas		
	Standartinės procedūros		Taikant supaprastinto deklaravimo procedūras	Standartinės procedūros		Taikant supaprastinto deklaravimo procedūras
	Deklaracijų skaičius	Prekių skaičius	Prekių skaičius	Deklaracijų skaičius	Prekių skaičius	Prekių skaičius
I ketv.	89 021	153 193	23 311	137 188	343 740	31
II ketv.	87 899	144 790	16 621	114 283	280 119	6
III ketv.	96 876	168 054	17 337	143 866	356 798	0
IV ketv.	100 556	180 100	24 190	153 235	377 559	19
2020 m.	374 352	646 137	81 459	548 572	1 358 216	56

Duomenų šaltinis: Lietuvos muitinės duomenų saugykla (LMDS)

2.9. Intrastato sistema

Intrastato išvežimo ir įvežimo ataskaitų teikimo ribos ir statistinės vertės išvežimo ir įvežimo ribos išliko nepakitusios. Didžiajai daliai (90 proc.) PVM mokėtojų išliko prievolė teikti Intrastato ataskaitas (toliau – IA). Intrastato prievolinkams, 2019 m. nevykdžiusiems prekybos su Europos Sąjungos (toliau – ES) šalimis, prievolė teikti IA 2020 m. buvo panaikinta, todėl prievolinkų skaičius 2020 m. vasario mėn. sumažėjo 11 procentų.

2 lentelė. Intrastato ataskaitos 2020 m.

Intrastato ataskaitos (IA)											
	Prievolių teikti IA skaičius	Intrastato prievolinkų skaičius	Patvirtinta IA				Nepateiktų IA prievolinkų skaičius	Neįvykdytų prievolių teikti IA skaičius		IA surinkimo efektyvumas (proc.)	
			Bendras skaičius		Internetu	XML formatu		Raštu	Įvežimas		Išvežimas
			Įvežimas	Išvežimas							
I ketv.	27 160	7 287	15 869	12 825	27 155	435	1 104	516	563	452	96,3
II ketv.	26 113	6 539	15 294	12 390	26 583	359	972	477	519	471	96,2
III ketv.	27 028	6 815	15 550	12 698	26 884	332	1 032	570	643	540	95,6
IV ketv.	28 692	7 243	15 965	13 116	28 327	178	576	869	934	748	94,1
2020 m.	109 014	8 046	65 024	52 782	112 383	1 365	4 054	926	1 401	1 210	97,6

Duomenų šaltinis: Duomenų apie Lietuvos Respublikos prekybos srautus su Europos Sąjungos šalimis narėmis surinkimo ir apdorojimo sistema (IDAIS).

2.10. Tranzito sistema

Muitinėje įforminta apie 973 tūkst. Sąjungos/bendrojo tranzito procedūrų (2019 m. – 917 tūkst.), atlikti tyrimai dėl nebaigtų Sąjungos/bendrojo tranzito procedūrų – 2 936, iš jų dėl kurių pradėtos mokesčių išieškojimo procedūros – 118 (2019 m. – 77 tyrimai).

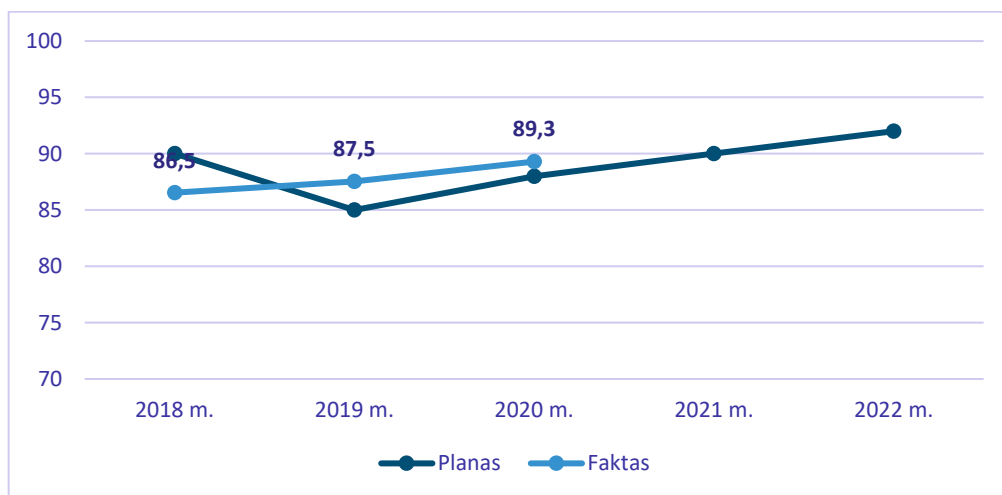
Per ataskaitinį laikotarpį į TIR sistemą priimta 8 naujos vežėjų įmonės, pašalintos 3 įmonės. Iš viso TIR sistemoje yra 694 vežėjų įmonės. Nuolat atnaujinami duomenys Lietuvos Respublikoje registruotų TIR procedūros vykdytojų sąrašė.

2.11. Muitinės deklaracijų įforminimo laikas

Tarptautinėje prekyboje muitinė atlieka lemiamą vaidmenį ne tik taikydama pagreitintus tarpuskaitos procesus, bet ir įgyvendindama veiksmingą kontrolę, kuri užtikrina pajamas, nacionalinių įstatymų laikymąsi ir visuomenės saugumą ir apsaugą.

Vidutinis deklaracijų, kurioms netaikytas muitinis tikrinimas, muitinio įforminimo laikas siekė 20 min., vidutinis deklaracijų, kurioms taikytas dokumentinis tikrinimas – 136 min., o vidutinis deklaracijų, kurioms taikytas prekių tikrinimas, – 729 min. Pasiiektiems rodikliams didelės įtakos turėjo Covid-19 situacija, taip pat nuo 2020 m. spalio 1 d. pertvarkytas MDAS deklaracijų skirstymas tarp pagrindinių muitinės įstaigų, centralizuojant deklaracijų priėmimą ir tvarkymą.

3 grafikas. Importo ir eksporto deklaracijų, įformintų per 0–60 min., dalis nuo visų įformintų importo ir eksporto deklaracijų (procentai)

Duomenų šaltinis: Muitinės efektyvumo rodiklių sistema (MERS)

3. ŪKIO SUBJEKTŲ VEIKLOS PRIEŽIŪRA

3.1. Ūkio subjektų veiklos patikrinimai

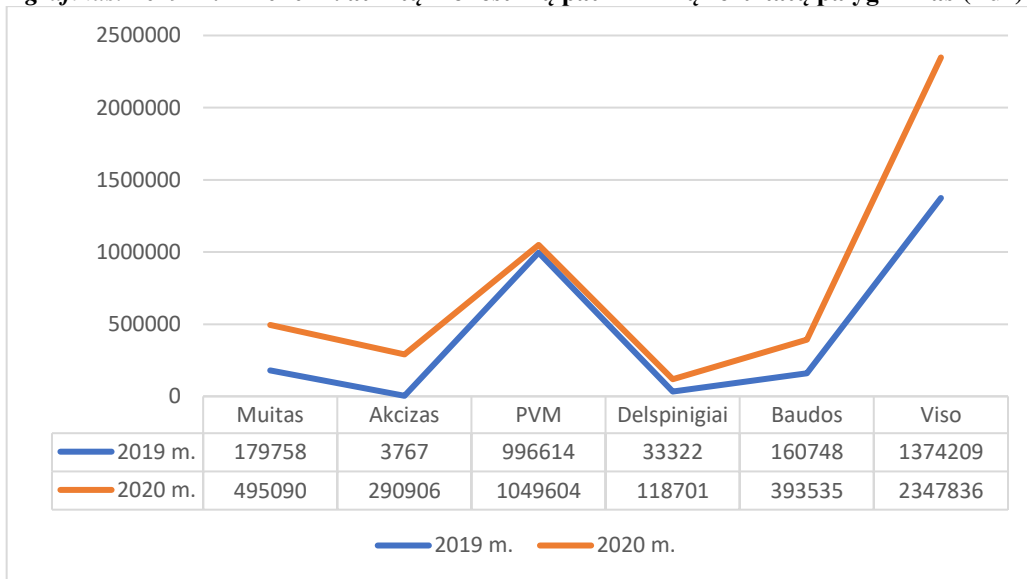
Informacija asmenims apie reikalavimus, taikytinus muitų teisės aktais reglamentuojamai veiklai ir muitinės vykdomus patikrinimus skelbiama Lietuvos muitinės interneto svetainėje (rubrika „Veikla“ / „Ūkio subjektų priežiūra“). Informacija apie ūkio subjektų priežiūrą pateikta ir Lietuvos Respublikos muitinės svetainės tituliniam puslapyje esančioje kaičiojoje reklamoje „Muitinė verslui. Ūkio subjektų priežiūra“. Kartu su teisės aktų nustatyta informacija minėtoje rubrikoje ir kaičiojoje reklamoje taip pat pateikta informacija apie planinius ūkio subjektų patikrinimus, ūkio subjektų, kurių rizikingumo lygis žemiausias, sąrašas (ūkio subjektų „baltasis sąrašas“), informacija apie LR muitinės veikloje naudojamus kontrolinius klausimynus.

Atlikta 430 Lietuvos Respublikos asmenų ūkinės ir komercinės veiklos, susijusios su muitų ir kitų teisės aktų taikymu, patikrinimų, iš kurių – 134 mokestiniai patikrinimai, 12 patikrinimų dėl bendros žemės ūkio politikos (BŽŪP) priemonių, 284 tiksliniai muitiniai patikrinimai. Iš atliktų 134 mokestinių patikrinimų, 112 patikrinimų atveju nustatyti pažeidimai, papildomai priskaičiuota 2,3 mln. eurų mokesčių ir su jais susijusių sumų.

3 lentelė. LR asmenų ūkinės komercinės veiklos, susijusios su muitų ir kitų teisės aktų taikymu, mokestiniai patikrinimai 2019-2020 m.

Laikotarpis	Atlikta patikrinimų	Patikrinimai, kurių metu nustatyti pažeidimai	Pagal patikrinimų metu nustatytus pažeidimus papildomai priskaičiuota mokesčių ir su jais susijusių sumų, eurai	Vidutiniškai vieno patikrinimo metu papildomai priskaičiuota mokesčių ir su jais susijusių sumų, eurai
2019 m.	122	92	1 374 209	11 264
2020 m.	134	112	2 347 836	17 521

4 grafikas. 2019 m. ir 2020 m. atliktų mokestinių patikrinimų rezultatų palyginimas (Eur)

Pagal nustatytų pažeidimų pobūdį daugiausia mokesčių (809,5 tūkst. eurų, arba 34,5 proc.) papildomai priskaičiuotų muitų, mokesčių ir su jais susijusių sumų buvo dėl nedeklaruotų prekių, neteisingai deklaruoto prekių kiekio ir svorio. Didžiausią papildomai priskaičiuotų muitų ir mokesčių dalį sudarė importo PVM (44,7 proc.) ir importo maitas (21 proc.), o delspinigiai ir baudos sudarė 21,8 proc. Vidutiniškai vieno mokestinio patikrinimo metu papildomai priskaičiuota 17 521 euras muitų, mokesčių ir su jais susijusių sumų.

Koordinuojant rizikos analizės pagrindu atrinktų LR asmenų veiklą, susijusią su PVM atskaitos ir „0“ proc. tarifo taikymo pagrįstumu (muitinės procedūros, žymimos kodu „42“, vykdymo, kai importuojamos ir į kitą valstybę narę tiekiamos prekės), atlikti 3 mokestiniai patikrinimai, kurių metu teisės aktų pažeidimų nenustatyta (2019 m. – 4 patikrinimai, priskaičiuota 599 tūkst. eurų muitų, mokesčių ir su jais susijusių sumų, bei informacija apie nustatytus pažeidimus perduota VMI).

3.2. Supaprastinti mokestiniai patikrinimai

Kontroliuojant importuojamų prekių muitinį įvertinimą ir vykdant tarifinio reguliavimo priemonių taikymo kontrolę po prekių išleidimo patikrintas 15 712 prekių deklaravimo muitinei teisingumas. Atlikus tikrinimus papildomai priskaičiuota 5 mln. 535 tūkst. eurų mokesčių (2019 m. – 14 482 prekės ir 5 mln. 994 tūkst. eurų).

Vykdant importuojamų prekių muitinės vertės tikrinimus po prekių išleidimo, patikrintos 8 234 prekės (1,27 proc. importo procedūrai deklaruotų prekių) ir papildomai priskaičiuota 3 mln. 747 tūkst. eurų importo mokesčių.

Atliekant muitinės vertės tikrinimus po muitinio įforminimo dažniausiai nustatomi neatitikimai: neįtrauktos arba neteisingai deklaruotos prekių gabenimo iki Sąjungos muitų teritorijos išlaidos, prekių draudimo ir kitos pirkėjui tenkančios išlaidos, kurios privalo būti įtrauktos į prekių muitinę vertę, neteisingai deklaruotos prekių pristatymo sąlygos, nepagrįstai taikytas sandorio vertės metodas prekių muitinei vertei nustatyti.

4 lentelė. Papildomai priskaičiuoti mokesčiai po muitinio įforminimo 2019–2020 m.

Atlikti tikrinimai	2019 m.			2020 m.		
	Tikrintų prekių skaičius	Supaprastintų mokestinių patikrinimų, įregistruojant mokesčių nepriemoką, skaičius	Papildomai priskaičiuota mokesčių suma, Eur	Tikrintų prekių skaičius	Supaprastintų mokestinių patikrinimų, įregistruojant mokesčių nepriemoką, skaičius	Papildomai priskaičiuota mokesčių suma, Eur
Dėl muitinės vertės	7 420	995	3 273 929	8 234	1 086	3 747 307
Dėl klasifikavimo	2 601	191	1 779 776	2 316	178	729 916
Dėl kilmės	1 940	40	63 622	1 785	30	163 915
Dėl kitų tarifinio reguliavimo priemonių taikymo teisingumo	2 521	109	876 282	3 377	120	893 929
Iš viso	14 482	1 335	5 993 609	15 712	1 414	5 535 067

Daugiausia patikrinta prekių dėl muitinės vertės, papildomai priskaičiuota 3 mln. 747 tūkst. eurų (2019 m. – 3 mln. 274 tūkst. eurų).

3.3. Įgaliotojo ekonominės veiklos vykdytojo statuso suteikimas

Įgaliotojo ekonominės veiklos vykdytojo (toliau – AEO) statusas – aukščiausias muitinės pripažįstamas asmens patikimumo įrodymas – suteiktas ir AEO leidimai išduoti 24 LR asmenims (2019 m. – 64 LR asmenims). AEO statusas asmenims nėra privalomas, t. y. įmonės pačios apsisprendžia, ar turėti šį statusą, ar ne, jo suteikimo tam tikrais metais mažėjimas nereiškia esamos padėties blogėjimo.

Išnagrinėti ir priimti 22 Lietuvos Respublikos juridinių asmenų pateikti prašymai suteikti įgaliotojo ekonominės veiklos vykdytojo statusą ir atliekami šių įmonių veiklos patikrinimai.

Siekiant įsitikinti, kaip AEO leidimų turėtojai laikosi teisės aktų nustatytų reikalavimų, nuolat atliekama AEO leidimų turėtojų priežiūra. Ataskaitiniu laikotarpiu įformintos 122 priežiūros ataskaitos, pagal kurias įsitikinta, kad tikrinti asmenys atitinka AEO statuso reikalavimus.

Galiojančius AEO sertifikatus šiuo metu turi 170 Lietuvos Respublikos asmenų (2019 m. – 154).

3.4. Muitinės konsultacinio komiteto ir jo regioninių pakomitečių veikla

Plėtojant ryšius su verslo organizacijomis siekiama, kad verslo asociacijos aktyviai dalyvautų Muitinės konsultacinio komiteto (toliau – MKK) ir jo regioninių pakomitečių veikloje.

Ivyko 11 MKK ir jo pakomitečių teritorinėse posėdžių.

Dominuojančios posėdžių temos – „Brexitas“, elektroninės prekybos apmokestinimo pokyčiai nuo 2021 m. liepos 1 d., privalumai, turintiems AEO statusą, ES ir Lietuvos teisės aktų naujovės.

Verslo iniciatyva organizuotas MKK posėdis, siekiant išsiaiškinti, kokie muitinės formalumai bus taikomi siuntoms į ir iš Jungtinės Karalystės po jos pasitraukimo iš Europos Sąjungos. Po šio posėdžio buvo parengtas Lietuvos muitinės specialistų išaiškinimas „Dėl eksportuojamų siuntų, kurių vertė iki 1000 eurų, muitinės formalumų atlikimo nuo 2021 m. sausio 1 d. (po „Brexit“o“), kuris skelbiamas Lietuvos muitinės svetainėje.

MKK Tarybos posėdyje, kuriame verslui ir su muitinės veikla susijusių institucijų atstovams buvo pristatytos ateinančio laikotarpio muitinės investavimo kryptys bei muitinės projektiniai siūlymai finansavimui iš Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo instrumento lėšų, buvo sutarta, kad verslo atstovai vienokia ar kitokia forma bus įtraukti į projektų įgyvendinimą. Taip pat posėdyje aptarti nauji galimi MKK veiklos formatai, sutarta metų pradžioje pateikti siūlymus, kaip galėtų komitetas atsinaujinti.

Ataskaitiniu laikotarpiu buvo organizuotas seminaras Klaipėdos regiono verslui apie Europos Sąjungos ir Lietuvos muitų teisės aktų naujoves. Surengtas posėdis dėl gaminių, turinčių nikotino, bet neturinčių tabako reglamentavimo, kuriame dalyvavo darbo grupės, sukurtos Ekonomikos ir inovacijų ministerijoje, atstovai nuo muitinės ir tabako verslo atstovai.

Organizuota nemažai virtualių posėdžių – diskusijų su verslu, kur buvo diskutuojama apie prekių klastotes prisidengiant pandemija, aptarta muitinės kontrolė pandemijos sąlygomis ir pan.

Virtualūs posėdžiai, iš pradžių buvę didžiule naujove, galiausiai virto norma – juose gali dalyvauti ne pagal veiklos zonas pasidaliję verslininkai, o visi norintys, kurie užsiregistruoja.

3.5. Asmenų konsultavimas

2020 m. gegužės 1 d. muitinėje įsteigtas Muitinės departamento Muitinės informacijos skyrius, kuriam pavesta užtikrinti vieningą asmenų informavimą ir konsultavimą Muitinės departamente ir nutolusiose darbo vietose – teritorinėse muitinėse.

Muitinės departamentas teikia konsultacijas asmenims apie muitinės įgyvendinamų teisės aktų taikymą. Kreiptis konsultacijos galima tiesiogiai (telefonu, raštu ar atvykus), taip pat interneto svetainės skyriaus „Klausimai“ poskyryje „Užduoti klausimą“ užpildžius nurodytą elektroninę formą.

Kasdien telefonu kreipiasi vidutiniškai 60 klientų, elektroniniu paštu kasdien gaunama ir atsakoma vidutiniškai į 8,8 klausimo. Per 2020 metus Muitinės departamente informacijos elektroniniu paštu info@lrmuitine.lt gauti 2 251 elektroniniai paklausimai, 16 978 paklausimų informacijos telefonu (8 800 900 80), 206 paklausimai oficialiais raštais.

Žymią dalį gautų paklausimų elektroniniu paštu sudarė klausimai dėl pašto siuntomis gabenamų prekių apmokestinimo; prekių importo iš trečiųjų šalių; dėl reikalavimų keleivių įvežamoms prekėms iš trečiųjų šalių; prekių deklaravimo, muitinio tikrinimo, prekių konfiskavimo; muitinės formalumų atlikimo, įforminant muitinės procedūras; taip pat nustatytas padidėjęs anglų ir rusų kalbomis pateikiamų paklausimų skaičius.

Didžiausią kiekį žodinių paklausimų muitinės informacijos telefonu dalį sudarė klausimai dėl prekių tarifinio klasifikavimo, importo mokesčių taikymo; pašto siuntų deklaravimo, apmokestinimo, jų paieškos; BAD pateikimo elektroniniu būdu sąlygų ir asmenų registravimo Muitinės prievolinkų registre ir kt.

2020 metais pagrindiniai veiksniai, įtakoję muitinės informacijos teikimo kanalais besikreipiančių asmenų klausimų pobūdį, buvo susiję su: Covid-19 situacijos suvaldymu ir verslo subjektų importo procedūrų vykdymu, įvežant asmens apsaugos priemones iš Kinijos, taip pat su karantino režimo taikymu ir prekių gabenimu per Lietuvos Respublikos pasienio perėjimo punktus. Ataskaitinių metų IV ketvirtyje nustatytas žymus besikreipiančių skaičius dėl Jungtinės Karalystės pasitraukimo iš ES (BREXIT) be/su sutartimi ir muitinės formalumų vykdymu, taip pat dažnai šie paklausimai pateikiami užsienio kalbomis (anglų ir rusų).

3.6. Asmenų skundų ir prašymų nagrinėjimas

Muitinės departamente gauti 127 skundai, priimti 223 sprendimai (bendra mokesčių suma – 13 229 785 eurų), iš jų:

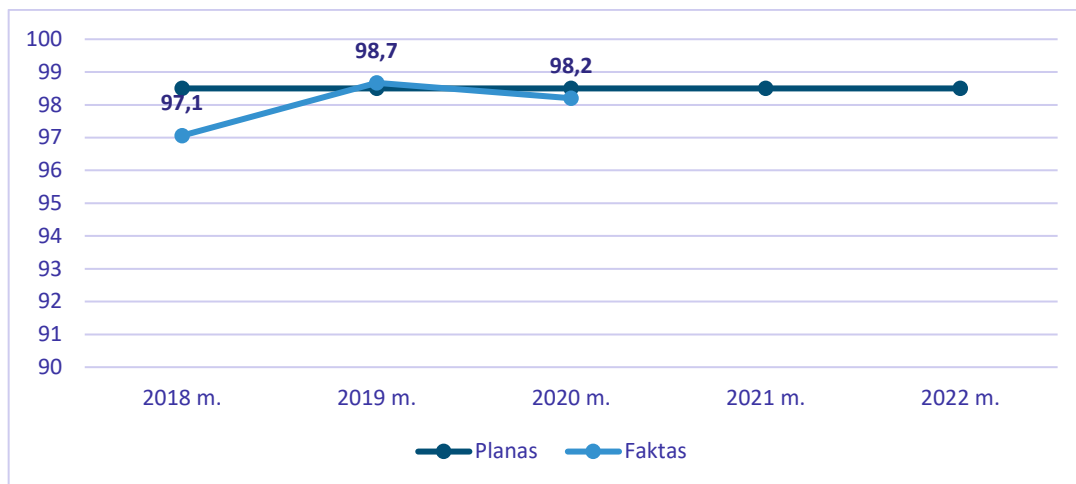
- patvirtinti teritorinės muitinės sprendimą arba skundą atmesti kaip nepagrįstą – 53 (bendra suma – 8 511 212 eurų);
- pavesti teritorinei muitinei atlikti pakartotinį patikrinimą ir priimti naują sprendimą arba gražinti teritorinei muitinei nagrinėti iš naujo – 24 (bendra suma – 569 272 eurų);
- iš dalies patvirtinti ar panaikinti teritorinės muitinės sprendimą – 8 (bendra suma – 1 382 187 eurų);
- skundą laikyti nepaduotu ir gražinti jį mokesčių mokėtojui arba palikti skundą nenagrinėtu – 8 (bendra suma – 33 947 eurų);
- pakeisti teritorinės muitinės sprendimą – 22 (bendra suma – 192 359 eurų);
- panaikinti teritorinės muitinės sprendimą arba patenkinti skundą – 11 (bendra suma – 2 540 808 eurų);
- kiti (dėl skundo trūkumų pašalinimo, termino skundai paduoti atnaujinimo, skundo nagrinėjimo sustabdymo, mokesčio ginčo bylos proceso atnaujinimo) – 97.

4. KOKYBIŠKŲ MUITINĖS ELEKTRONINIŲ PASLAUGŲ UŽTIKRINIMAS

4.1. Integruotos muitinės informacinės sistemos priežiūra

Integruotos muitinės informacinės sistemos posistemiai prižiūrimi ir jų funkcionavimo palaikymas užtikrinamas vykdant su rangovais sudarytas paslaugų teikimo sutartis. Priežiūros ir palaikymo darbus siekiama atlikti kuo mažiau trikdančiomis Integruotos muitinės informacinės sistemos posistemių darbą ir jos vartotojų veiklą.

5 grafikas. Importo, eksporto ir tranzito deklaracijų apdorojimo sistemų nepertraukiamo darbo laiko stabilumas (procentai)

Duomenų šaltinis: Muitinės efektyvumo rodiklių sistema (MERS)

4.2. E-muitinės tobulinimas

Veiklos skaitmeninimas, naujos Integruotos muitinės informacinės sistemos versijos, atitinkančios ES elektroninės muitinės reikalavimus, nustatytus Sąjungos muitinės kodekso Darbo programoje (Komisijos sprendimas (ES) 2019/2151) ir Daugiamečiame strateginiame e-muitinės sukūrimo plane (MASP-C 2019; Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 70/2008/EB), sukūrimas išliko vienu iš svarbiausių 2020 m. veiklos prioritetų.

Nuo spalio 1 d. pertvarkytas deklaracijų paskirstymas tarp pagrindinių muitinės įstaigų Muitinės deklaracijų apdorojimo sistemoje, tokiu būdu centralizuojant deklaracijų priėmimą ir tvarkymą. Sukurtos mažos vertės siuntų ir siuntų, gabenimo paštu, elektroninės deklaracijos ir šių deklaracijų apdorojimo prototipas, kuris turės būti įdiegtas iki 2021 m. liepos 1 d.

Nacionalinės tranzito kontrolės sistemos naudotojams sudarytos galimybės pasiekti sistemą išmaniaisiais mobiliais įrenginiais su ne mažesniais kaip 5 colių ekranais naudojantis standartinėmis interneto naršyklėmis, įdiegtos sąsajos, užtikrinančios duomenų mainus su IRU informacinėmis sistemomis, numatytomis TIR konvencijoje.

Sukurta Muitinės leidimų sistema (MLS) susieta su Europos Komisijos Sprendimų sistema ir Integruotos muitinės informacinės sistemos posistemiais, leidžianti automatizuoti muitinės leidimų išdavimo procesą. MLS sudaryta galimybė muitinės klientams pateikti elektroninius prašymus dėl muitinės formalumų atlikimo ir muitinės leidimus gauti elektroninėmis priemonėmis. Siekiantys pasinaudoti MLS paslaugomis muitinės klientai yra identifikuojami ir autorizuojami naudojantis Bendrojo naudotojų valdymo portalo (toliau – BAP) priemonėmis.

Garantijų valdymo sistemoje (toliau – GVS) sukurta keletas naujų paslaugų: GVS paslaugų portalo, teikiančio garantams garantijų pateikimo ir informacijos apie jas gavimo, paslauga bei ekonominės veiklos vykdytojams skirtos informacijos apie jiems išduotas garantijas gavimo paslauga. Sukurta GVS paslaugų portalo naudotojo sąsaja lietuvių ir anglų kalbomis. GVS integruota su Muitinės prievolinkų registru, Garantijų valdymo posistemių, Muitinės leidimų posistemių ir kitais Integruotos muitinės informacinės sistemos posistemiais. Taip pat sukurta sąsaja, užtikrinančios GVS duomenų mainus su GVS paslaugų

portalo naudotojais ir muitinės garantų ir ekonominės veiklos vykdytojų informacinėmis sistemomis.

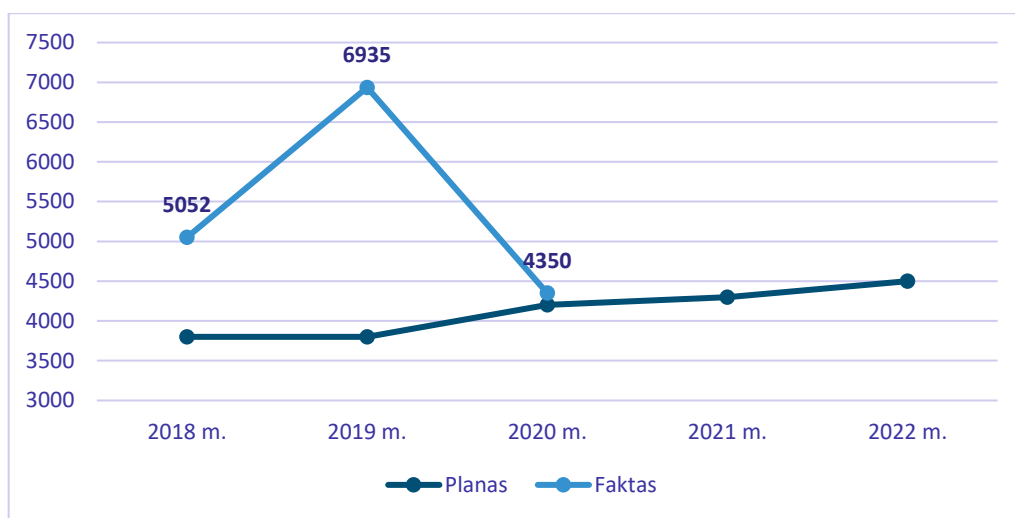
Atliekant Tarifinio reguliavimo srities sistemų grupės (toliau – TARES) tobulinimo darbus, sukurtas naujas TARES posistemis iMAPS, skirtas apdoroti Sąjungos muitinės kodekse ir jį įgyvendinančiuose teisės aktuose nustatytus H6 (Pašto siuntose esančių prekių muitinės deklaracija) ir H7 (Mažos vertės siuntų muitinės deklaracija) duomenų rinkinius, rengiantis e-prekybos paketo įgyvendinimui.

5. KOVA SU NETEISĖTA PREKIŲ APYVARTA

5.1. Prekių sulaikymai

Dėl muitų teisės aktų pažeidimų muitinės pareigūnai sulaikė prekių, kurių preliminari vertė 67 mln. 944 tūkst. eurų. Vidutinė prekių vertė vieno sulaikymo metu – 15,6 tūkst. eurų (2019 m. – 4,9 tūkst. eurų). Iš viso sulaikyta 4 350 vnt. prekių.

6 grafikas. Lietuvos muitinės atliktų prekių sulaikymo atvejų skaičius (vienetas (-ai))

Nors akcizinių prekių sulaikymo atvejų (3 411), palyginti su 2019 m. (5 457), nustatyta 37 proc. mažiau, tačiau sulaikytų akcizinių prekių vertė išaugo dvigubai – 63 mln. 624 tūkst. eurų (31 mln. 87 tūkst. eurų).

5 lentelė. 2019 m. ir 2020 m. sulaikytos prekės

Prekės	Sulaikymo atvejai		Kiekis		Preliminari vertė eurais	
	2019 m. sausis–gruodis	2020 m. sausis–gruodis	2019 m. sausis–gruodis	2020 m. sausis–gruodis	2019 m. sausis–gruodis	2020 m. sausis–gruodis
Cigaretės (vnt.)	4658	2514	172 705 274	337 698 556	28 593 329	60 375 769
Tabakas (kg)	-	32	21 907	53 500	2 468 915	2 958 681
Kaitinamasis tabakas (vnt.)	-	145	-	177 070	-	27 275
Elektroninių cigarečių skystis (litrai)	-	15	-	142	-	7 222
Alkoholis (litrai)	778	700	2 568	14 657	24 889	231 295
Naftos produktai (litrai; kg)	21	20	627	32 195	694	31 059

Prekės	Sulaikymo atvejai		Kiekis		Preliminari vertė eurais	
	2019 m. sausis–gruodis	2020 m. sausis–gruodis	2019 m. sausis–gruodis	2020 m. sausis–gruodis	2019 m. sausis–gruodis	2020 m. sausis–gruodis
Narkotinės ir psichotropinės medžiagos ¹	173	161	495,682 kg 1 891 vnt.	107 495 g 1 178 vnt. 70 ml 1 kaktusas 141 kapsulė	... ²	... ²
Grynieji pinigai	6	12	130 740	488 159	130 740	488 159
Ginklai ir strateginės prekės	8	5	2 šoviniai, kastetas, ginklo dalis, Gama- butirolaktonas	Šaunamasis ginklas 1 vnt. 62 šoviniai	15 432	53
Kitos prekės ³	1291	746		536	2 740 377	3 824 500
Iš viso	6935	4350	×	×	33 974 376	67 944 013

Duomenų šaltinis: NBVŽS, SPREK, RIKS3AUDIT

5.2. Kontrabandos užkardymas

Tabako gaminiai

Dėl savo geografinės ir ekonominės (skirtingų kainų lygių) padėties Lietuva yra nelegalių tabako gaminių tranzito, perkrovimo, laikino sandėliavimo ar pasirengimo tolesniam gabenimui į Vakarų Europos valstybes šalis.

Tabako gaminių, palyginti su tuo pačiu 2019 m. laikotarpiu, sulaikyta 95,5 proc. daugiau. Muitinėje buvo pradėti 95 ikiteisminiai tyrimai dėl tabako gaminių kontrabandos ir (ar) neteisėto disponavimo, t. y. 31 proc. daugiau (66 vnt.) nei 2019 metais.

Ikiteisminiuose tyrimuose sulaikyta 337,7 mln. vnt. cigarečių, kurių vertė didesnė nei 60 mln. eurų. Palyginti su 2019 m. (172,7 mln. vnt.), tabako gaminių sulaikyta 96 proc. daugiau.

Muitinės ikiteisminių tyrimų duomenimis, beveik visos (96 proc.) sulaikytos cigaretės yra baltarusiškos (vyrauja Baltarusijos Gardino „Neman“ fabrike pagamintos „Fest“, „NZ“, „Queen“ ir „Minsk“). Dažniausiai jos sulaikomos prie sienos su Baltarusija (38 proc.) arba šalies viduje (34 proc.). Prie sienos su Latvija ar Rusija tabako gaminių nesulaikyta.

Alkoholis

Muitinėje buvo pradėti 4 ikiteisminiai tyrimai dėl neteisėto disponavimo alkoholio produktais (2019 m. – 1).

Narkotinės ir psichotropinės medžiagos

Muitinė pradėjo 161 ikiteisminį tyrimą dėl narkotinių ir psichotropinių medžiagų kontrabandos ir neteisėto jų disponavimo. Iš jų 146 ikiteisminiai tyrimai pradėti dėl narkotikų pašto siuntose. 2019 m. buvo pradėti 173 ikiteisminiai tyrimai (dėl pašto siuntų – 160) dėl narkotinių ir psichotropinių medžiagų kontrabandos ir neteisėto jų disponavimo. Palyginti su 2019 m., pradėtų dėl narkotinių ir psichotropinių medžiagų kontrabandos ir neteisėto jų disponavimo ikiteisminių tyrimų skaičius sumažėjo 7 procentais.

Pagrindinės kontrabandos kryptys ir tendencijos išlieka nepakitusios. Hašišas, kaip ir ankstesniais metais, gabenamas iš Ispanijos į Rusiją (dažniausiai į Sankt Peterburgą ir Maskvą), o Lietuvos Respublikos piliečiai aktyviai dalyvauja organizuojant šiuos pervežimus. Lietuva, kaip ir anksčiau, atlieka tik tranzito arba perkrovimo šalies vaidmenį. Kaip tarpinė (sandėliavimo ir perkrovimo) šalis taip pat gali būti naudojama Nyderlandų Karalystė, Vokietija.

¹ Ikteisminių tyrimų duomenys

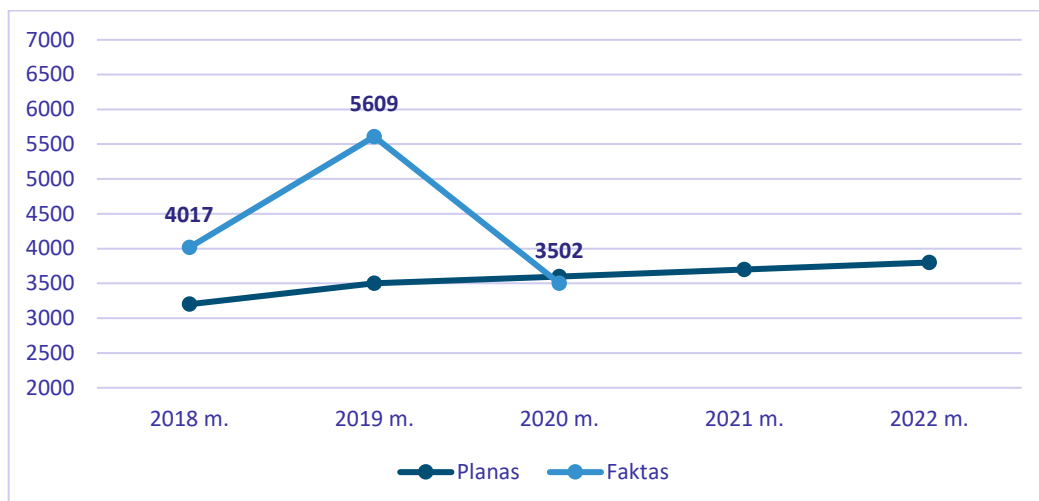
² Narkotinių ir psichotropinių medžiagų vertė neskaičiuojama

³ Grynieji pinigai (kyšiai), metalai, transporto priemonės, technika, cukrus ir jo produktai, maisto produktai, vaistai, chemijos pramonės produktai, plataus vartojimo prekės, saugomi gyvūnai ir augalai, kultūros vertybės ir kt.

Lietuvos piliečių organizuojamų narkotikų kontrabandos paskirties šalys dažniausiai yra Jungtinė Karalystė (kokainas, amfetaminas), Norvegija (kokainas, amfetaminas, hašišas), Suomija (*Subutex* tabletės, kokainas, amfetaminas, hašišas), Rusija (kokainas, amfetaminas, hašišas, MDMA tabletės). Narkotikai dažniausiai vežami iš Lotynų Amerikos šalių (kokainas), Ispanijos (hašišas, kokainas), Nyderlandų Karalystės (amfetaminas, MDMA tabletės).

2020 m. gabenimo kryptis labiausiai lėmė dėl Covid-19 pandemijos sugriežtinta valstybių sienų kontrolė; pastebėta, kad vis daugiau Lietuvos Respublikos pasą turinčių asmenų sulaikomi gabenant kontrabandą Europos Sąjungos viduje, kai kilmės ir paskirties šalis yra valstybė narė.

7 grafikas. Narkotinių ir psichotropinių medžiagų, jų pirmtakų (prekursorių), tabako (tabako gaminių) ir alkoholio sulaikymo atvejų skaičius (vnt.)

Kaip pažymėta aukščiau, nors akcizinių prekių sulaikymo atvejų, palyginti su 2019 m., nustatyta 37 proc. mažiau, tačiau sulaikytų akcizinių prekių vertė išaugo daugiau nei dvigubai – 63 mln. 624 tūkst. eurų (2019 m. – 31 mln. 87 tūkst. eurų).

5.3. Ikteisminiai tyrimai

Muitinė pradėjo 334 ikiteisminius tyrimus, arba 9 proc. daugiau nei 2019 m. (306).

Lietuvos Respublikos muitinėje pradėtas 161 ikiteisminis tyrimas dėl narkotinių ir psichotropinių medžiagų kontrabandos ir neteisėto jų disponavimo, 95 ikiteisminiai tyrimai dėl tabako gaminių kontrabandos ir (ar) neteisėto disponavimo, 4 ikiteisminiai tyrimai dėl neteisėto disponavimo alkoholio produktais, dėl kitų nusikaltimų – 73 (grynųjų pinigų, transporto priemonių, ginklų, jų dalių, šaudmenų ir kt.). Daugiausia pradėta, išskirta ir gauta ikiteisminių tyrimų dėl narkotinių medžiagų kontrabandos, neteisėtos apyvartos (48 proc.), tačiau, palyginti su 2019 m., jų pradėta 7 proc. mažiau (173).

6 lentelė. 2019–2020 m. pradėta ikiteisminių tyrimų pagal LR BK straipsnius

LR BK straipsnis ^[1]	2019 m.	2020 m.	Pokytis, proc.
199 Kontrabanda	248	279	13
199-2 Neteisėtas disponavimas akcizais apmokestinamomis prekėmis	52	34	-35
200 Neteisėtas prekių ar produkcijos neišvežimas iš LR	2	3	-50

Duomenų šaltinis: NBVŽS

Vidutinė ikiteisminio tyrimo trukmė – 123 dienos.

[1] PASTABA. Viename ikiteisminiame tyrime gali būti kelios veikos, kurios kvalifikuojamos pagal skirtingus LR BK straipsnius, todėl pradėtų ikiteisminių tyrimų skaičius gali būti mažesnis už nurodytus lentelėje apie pradėtus ikiteisminius tyrimus pagal LR BK straipsnius.

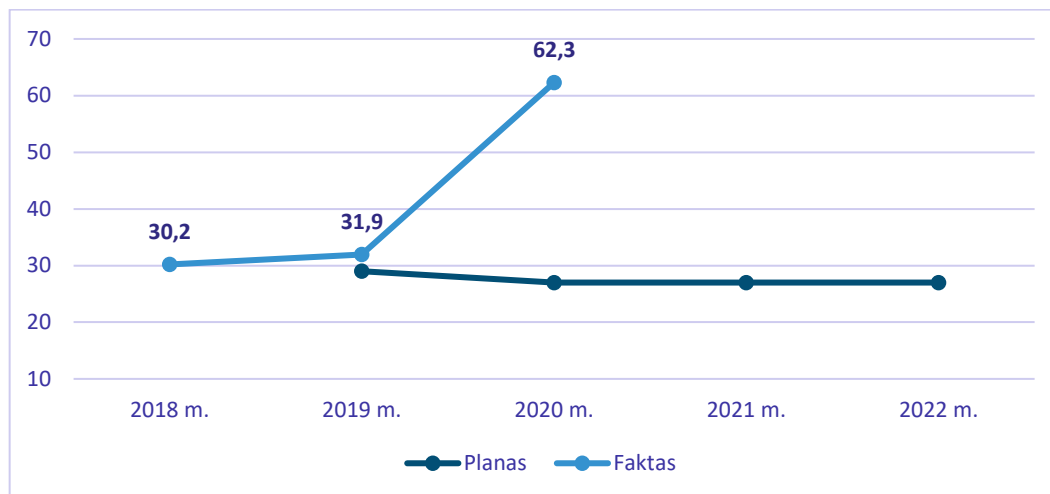
Ištirtų sunkių ir labai sunkių nusikaltimų dalis – 42,3 procento.

5.4. Užkardyta žala

Vienas iš rodiklių, parodančių muitinės kovos su šešėline ekonomika mastą, – užkardytos žalos valstybei dydis. Užkardyta žala – mokesčių, kurie būtų buvę apskaičiuoti, jeigu neteisėtai įvežtos sulaikytos prekės būtų deklaruotos muitinei, ir muitinės iniciatyva po muitinio įforminimo papildomai apskaičiuotų mokesčių suma.

Muitinė užkardė 62,3 mln. eurų žalos valstybei (2019 m. – 31,9 mln. eurų).

8 grafikas. Užkardytos žalos valstybei dydis (mln. eurų)

Pastaba. Vertinimo kriterijus „Užkardytos žalos valstybei dydis“ planinę reikšmę turi nuo 2019 m.

Užkardytos žalos padidėjimui, palyginti su 2019 m., turėjo įtakos išaugęs sulaikytų tabako gaminių skaičius ir vertė.

6. MUITINĖS PERSONALAS

6.1. Muitinės personalo statistiniai duomenys

2020 m. gruodžio 31 d. duomenimis, Lietuvos Respublikos muitinėje dirbo 2 011 pareigūnų, valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis (toliau – darbuotojai), iš jų 1 504 pareigūnai, 301 karjeros valstybės tarnautojai ir 206 darbuotojai. Šiuo metu muitinės sistemoje dirba 918 vyrų ir 1 093 moterys.

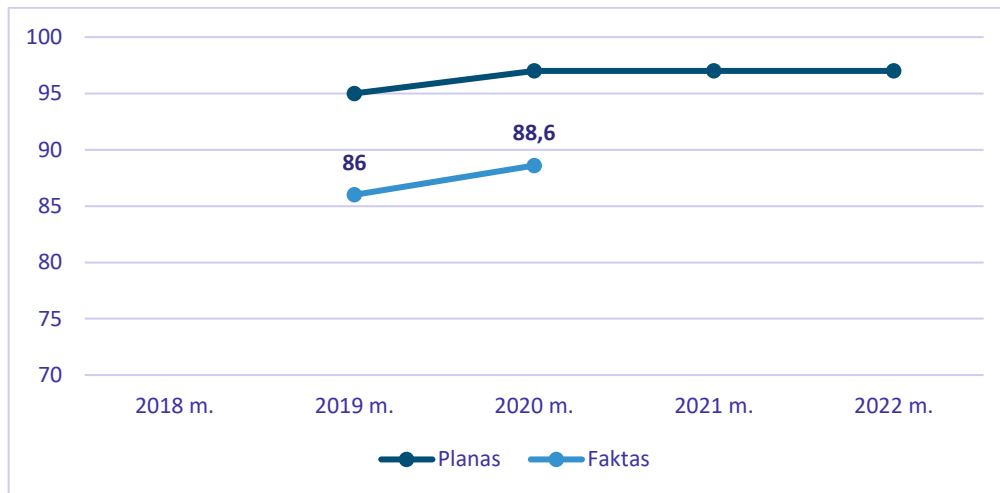
Muitinės sistemoje 90 proc. dirbančiųjų turi aukštąjį universitetinį išsilavinimą, 4 proc. – aukštąjį koleginių, 3 proc. – aukštesnįjį, spec. vidurinį išsilavinimą, 3 proc. – vidurinį išsilavinimą.

Lietuvos muitinėje yra 2 285 pareigybės, iš jų – 177 vadovaujančios pareigybės.

Per ataskaitinį laikotarpį pradėti 38 tarnybiniai patikrinimai, 30 iš jų užbaigta.

Už tarnybinius nusižengimus 25 pareigūnams paskirtos tarnybinės nuobaudos (14 pastabų, 7 papeikimai, 3 griežti papeikimai ir 1 perkeltas į žemesnes pareigas). 1 darbuotoja, dirbanti pagal sutartį, buvo atleista iš darbo už pasikartojantį tapatų darbo drausmės pažeidimą.

9 grafikas. Muitinės pareigūnų, dirbančių tarptautiniuose automobilių kelių pasienio kontrolės punktuose, darbo vietų užimtumo lygis (procentai)

Duomenų šaltinis: Muitinės efektyvumo rodiklių sistema (MERS)

Pastaba. Rodiklis planinę reikšmę turi nuo 2019 m.

6.2. Muitinės mokymo centras

Muitinės pareigūnų profesinis rengimas

Nuo 2019 m. įsigaliojus naujos redakcijos Vidaus tarnybos statutui, muitinės pareigūnų kvalifikacijos reikalavimai prilyginti kitų vidaus tarnybos statutinių įstaigų reikalavimams, ir iš asmenų, siekiančių užimti muitininko pareigas, nebėra reikalaujama turėti aukštąjį išsilavinimą, pakanka turėti atitinkamą profesinį išsilavinimą. Tačiau Lietuvoje šiuo metu nėra profesinio mokymo įstaigų, rengiančių kursantus muitininko specialybei. 2020 m. buvo vykdomi muitininko profesijos, mokymų programų įteisinimo ir kiti parengiamieji darbai, kurių dėka Muitinės mokymo centrui (toliau – MMC) suteikta licencija vykdyti formalųjį profesinį mokymą pagal Muitininko modulinės formaliojo profesinio mokymo programas, teisė vykdyti su profesiniu mokymu susijusią veiklą ir asmenims, baigusiesiems formaliojo profesinio mokymo programas, išduoti kvalifikacijos ir mokymosi pasiekimus patvirtinančius dokumentus.

2021 m. parengiamieji darbai tęsiami, siekiant sudaryti teises prielaidas organizuoti muitinės pareigūnų profesinį mokymą MMC ir rengti būsimus reikiamos kvalifikacijos muitinės pareigūnus.

Tikimasi, kad pradėjus vykdyti profesinį mokymą, būtų išspręsta kvalifikuoto personalo trūkumo ir personalo senėjimo problema Lietuvos Respublikos muitinėje, kadangi į tarnybą muitinėje būtų lengviau pritraukti profesinį išsilavinimą turinčius asmenis.

Įvadinis mokymas ir kvalifikacijos tobulinimas

Siekiant kuo efektyviau paruošti tarnybai muitinėje naujai į pareigas priimtus muitinės pareigūnus, valstybės tarnautojus ir darbuotojus, MMC suorganizuoti įvadiniai mokymai. 2020 m. praversti 9 įvadinio mokymo kursai, apmokyta ir darbui muitinėje paruošta 130 naujų žmonių.

Muitinės personalas kvalifikaciją tobulino MMC, kitose suaugusiems mokymus organizuojančiose įstaigose ir dalyvaudami Europos Sąjungos finansuojamų projektų mokymuose, perkant mokymo paslaugas. Daugiausia dėmesio buvo skirta pareigūnų specialiųjų profesinių žinių ir įgūdžių lavinimui. Per ataskaitinį laikotarpį mokymuose MMC ir kitose mokymo įstaigose ir įvairiuose projektuose dalyvavo 3 817 muitinės personalo atstovų, iš jų – 2 025 MMC, 1 792 – kitose mokymo įstaigose ar projektuose ir 11 seminaruose užsienyje.

Įgyvendindamas muitinės veiklos pagrindinius uždavinius institucijos stiprinimo srityje ir visuomenės, rinkos, aplinkos ir finansinių interesų apsaugos srityje, MMC per ataskaitinį laikotarpį pravedė 168 mokymo renginius, kurių metu ugdomos muitinės personalo muitinės veiklos, muitinės vertybių, vadovavimo ir bendrosios profesinės kompetencijos. Apmokyti 2 227 mokymo dalyviai, iš jų 2 025 – muitinės personalo ir 202 – kitų įstaigų atstovų (60 ūkio subjektų ir 142 kitų valstybės įstaigų atstovai).

Nuotoliniu būdu vykdytas muitinės pareigūnų sugebėjimų veikti situacijose, susijusiose su psichinės, fizinės prievartos ir šaunamojo ginklo naudojimu, testavimas ir vykdytos muitinės pareigūnų veikti situacijose, susijusiose su psichinės, fizinės prievartos ar šaunamojo ginklo naudojimu, praktinių gebėjimų tikrinimo pratybos (28 pratybose dalyvavo 175 muitinės pareigūnai).

Vykdytas specialiųjų transporto priemonių vairuotojų mokymas (teorijos mokyme apmokyti 47 pareigūnai, praktinio vairavimo mokyme – 45).

Vykdytas muitinės pareigūnų fizinis parengimas ir asmenų, pretenduojančių į tarnybą muitinėje, ir muitinės pareigūnų atitikties fiziniams reikalavimams tikrinimas.

Vykdytas LR muitinės korupcijos prevencijos 2018–2020 metų programos įgyvendinimo priemonių planas ir organizuoti mokymai naujai priimtam ir dirbančiam muitinės personalui antikorupcinėmis temomis.

7. TARPTAUTINIS BENDRADARBIAVIMAS

7.1. Dalyvavimas ES institucijų veikloje

Pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos ir kitų institucijų prašymus ir nustatytais terminais parengta, suderinta ir pateikta 10 Lietuvos pozicijų dėl muitinės kompetencijai priklausančių ES teisės aktų projektų ir 43 pozicijos EK komitetų ir grupių posėdžiams, taip pat pateikta 50 pozicijų derinimo įrašų pagal kitų institucijų prašymus.

Muitinės pareigūnai ir valstybės tarnautojai dalyvavo ES Tarybos ir Europos Komisijos darbo grupių (komitetų) veikloje: 1 Muitinių generalinių direktorių aukšto lygio darbo grupės posėdyje, 3 ES Tarybos Muitinių bendradarbiavimo grupės plenariniuose posėdžiuose ir 1 ES Tarybos Muitinių bendradarbiavimo grupės ekspertų posėdyje, 22 Europos Komisijos Muitinės kodekso komiteto pakomitečių posėdžiuose, 33 Muitinės kodekso ekspertų grupių posėdžiuose, 2 Muitų politikos ekspertų grupės posėdžiuose, 3 Europos bendrijų ir Europos laisvosios prekybos asociacijos Bendrojo tranzito/formalumą supaprastinimo (bendrojo administracinio dokumento) darbo grupės posėdžiuose, 2 ES medienos reglamento ir Miškų teisės aktų vykdymo, miškų valdymo ir prekybos mediena (FLEGT) reglamento ekspertų grupės posėdžiuose, 3 Grynųjų pinigų kontrolės komiteto posėdžiuose, 2 Kultūros vertybių eksporto ir grąžinimo komiteto posėdžiuose ir 1 Narkotikų prekursorių ekspertų grupės posėdyje.

Muitinės departamento generalinio direktoriaus pavaduotojas dalyvavo virtualiuose neformalaus ES muitinių generalinių direktorių forumo susitikimuose.

7.2. ES programa „Muitinė 2020“

209 Lietuvos Respublikos muitinės pareigūnai ir valstybės tarnautojai dalyvavo pagal ES programą „Muitinė 2020“ (toliau – Programa) organizuotuose renginiuose: 110 projekto grupių posėdžių, 4 seminaruose, 2 mokymų sesijose ir 1 administracinių gebėjimų stiprinimo vizite; taip pat 3 posėdžiuose ir 1 specializuotame mokyme pagal Programos projektą „Rytinio ir pietrytinio pasienio muitinių ekspertų komanda“ (*Customs Eastern and South-Eastern Land Border Expert Team*, toliau – CELBET II). Dėl Covid-19 pandemijos dalis renginių, planuotų organizuoti pagal Programą, buvo atšaukti.

2020 m. birželio 3 d. pateikta CELBET II galutinė finansinė ataskaita ir 2020 m. balandžio 28 d. pasirašytas prisijungimas prie dotacijos sutarties dėl dalyvavimo 3-iajame CELBET etape; gegužės 31 d. pradėtas CELBET III įgyvendinimas – dalyvauta 31 virtualiame posėdyje ir 6 virtualiuose mokymuose.

1 darbo vizite LR muitinėje dalyvavo 3 Latvijos muitinės pareigūnai.

Muitinės departamente organizuotas EK Mokesčių ir muitų sąjungos generalinio direktorato (DG TAXUD) stebėsenos vizitas leidimų naudotis muitinės formalumų supaprastinimais ir steigti muitinės sandėlius klausimais.

Dalyvauta įgyvendinant antrąjį Programos projekto „Ekspertų komanda dėl naujo požiūrio į muitinės IT sistemų vystymą ir naudojimą“ etapą (*Expert Team on new approaches to develop and operate Customs IT systems*; ETCIT II).

7.3. ES programa „Horizontas 2020“

Dalyvauta įgyvendinant ES mokslinių tyrimų ir inovacijų programos „Horizontas 2020“ projektą „Europos muitinių praktikų tinklas“: 2020 m. vasario–rugsėjo mėn. muitinės ekspertas (Muitinės laboratorija) dalyvavo ekspertų grupėje muitinių laboratorijų įrangos srityje; nuo 2020 m. spalio mėn. muitinės ekspertas (Muitinės departamento Pažeidimų prevencijos skyrius) dalyvauja ekspertų grupės neinvazinio tikrinimo įrangos veikloje.

7.4. Dvišalis bendradarbiavimas su ES valstybėmis narėmis ir ne ES šalimis

Pasirašytas Baltijos šalių muitinių tarnybų 2020–2022 metų bendradarbiavimo veiklos planas (Baltijos planas).

Organizuoti muitinės vadovų dvišaliai susitikimai su Vokietijos muitinės ryšių karininku; Suomijos ambasadore, muitinės ryšio pareigūnu ir policijos ryšio pareigūnu, reziduojančiais Taline, ir Suomijos ambasados Lietuvoje patarėju policijos klausimais; Jungtinės Karalystės muitinės ryšių pareigūne; JAV ambasados Regioninio saugumo pareigūnu, JAV Valstybės departamento Diplomatinio saugumo specialiuoju agentu.

Muitinės departamente organizuotas susitikimas su JAV ambasados Lietuvoje ir JAV pasienio apsaugos tarnybos atstovais. Susitikimo metu buvo pristatyta naujos kartos duomenų analizės platforma „Sienų žvalgyba vykdant prekybos kontrolės žvalgybą“ (*Border Intelligence for Trade Enforcement, BITE*).

7.5. Dalyvavimas tarptautinių organizacijų veikloje

Muitinės pareigūnai ir valstybės tarnautojai dalyvavo 4 -iuose Jungtinių Tautų Organizacijos (toliau – JTO) renginiuose, 12-oje Pasaulio muitinių organizacijos (toliau – PMO) renginių (darbo grupių, komitetų posėdžiuose, seminaruose, konferencijose; įskaitant ir virtualiu būdu organizuotus renginius); Muitinės atašė Lietuvos Respublikos nuolatinėje atstovybėje ES – 8-iuose PMO renginiuose. Taip pat dalyvauta 5 PMO inicijuotose jungtinėse muitinių operacijose.

7.6. Muitinės atašė

Lietuvos Respublikos nuolatinėje atstovybėje ES, muitinės atašė Lietuvos Respublikos diplomatinėje atstovybėje Nyderlandų Karalystėje ir Lietuvos Respublikos ambasados Rusijos Federacijoje muitinės atašė padeda įgyvendinti Lietuvos Respublikos užsienio politiką pagal Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos kompetencijai priklausančias reguliavimo sritis, atstovaudami Lietuvos Respublikos interesams ES institucijose ir PMO bei jų sudarytuose komitetuose, komisijose, darbo grupėse, dvišaliuose ir regioniniuose susitikimuose, Rusijos Federacijos muitinės, kitų valstybių atstovų inicijuojamuose renginiuose.

7.7. Muitinės teikiama techninė parama kitų valstybių institucijoms

Ataskaitiniu laikotarpiu muitinė įgyvendino ar dalyvavo įgyvendinant 4 techninės paramos teikimo kitų valstybių įstaigoms ir institucijoms projektus:

- *Vidurinės Azijos šalių sienų valdymo programos (BOMCA) 9-ojo įgyvendinimo etapo (Phase 9) projektą,*
- LR užsienio reikalų ministerijos Vystomojo bendradarbiavimo ir paramos demokratijai programos projektą Baltarusijos Respublikoje „*Institucinių gebėjimų stiprinimas ir tarptautinių standartų diegimas Baltarusijos muitinės veikloje*“,
- ES Dvynių programos projektą „*Palestinos Administracijos pajėgumų stiprinimas siekiant gerinti muitinės administruojamų mokesčių surinkimą ir sienų kirtimo kontrolę*“,
- ES lėšomis finansuojamos programos „*Parama viešųjų finansų valdymui Ukrainoje*“ 3-iąją komponentą „*Padėti vystyti modernią, efektyvią ir skaidrią mokesčių surinkimo sistemą „Mokesčių/pajamų valdymas“ ir 4-ąją komponentą „Padėti atitinkamoms viešųjų finansų valdymo institucijoms stiprinti jų organizacijos valdymo gebėjimus „Horizontalios užduotys ir valdymas“*“.

Pagal ES techninės paramos ir informacijos mainų (TAIEX) priemonę muitinės ekspertai vedė seminarą Kišiniove (Moldova) Pasaulio prekybos organizacijos Muitinio įvertinimo susitarimo 8.1c straipsnio praktinio taikymo klausimais.

8. RYŠIAI SU VISUOMENE

Muitinės interneto svetainėje nuolat skelbiama aktuali informacija. Lietuvos muitinė paskelbė 190 pranešimų interneto svetainėje, apie 200 socialiniame tinkle „Facebook“, 10 – „Youtube“, atsakė į apie 150 muitinės klientų paklausimų socialinio tinklo „Facebook“ muitinės paskyroje.

Paminėtina, kad duota daugiau nei 70 vnt. interviu ir komentarų Lietuvoje veikiančioms televizijoms, jų portalams, kurių pranešimai, informacija ir reportažai pasiekė apie 600 mln. kontaktų auditoriją. Didžiausias pasiekiamumas yra fiksuojamas, kai informacija platinama internetu (apie 60 proc.).

Taip pat minėtina, kad informacija, kurioje minima muitinė, dažniausiai buvo neutrali, teigiama informacija net du kartus viršijo neigiamą, muitinės įvaizdis taip pat kilo gerėjimo link (duomenys teikiami pagal „Mediaskopo“ atliktą 2020 m. III ketvirčio analizę).

Svarbiausios temos, kuriomis domėjosi žiniasklaida, buvo susijusios su nuo 2021 m. liepos 1 d. numatomais pokyčiais e. prekyboje, labai svarbi buvo „Brexit“o“ tema ir su tuo susiję muitinės formalumai, žiniasklaida domėjosi naudotų automobilių muitinio įvertinimo kontrolės pokyčiais, naminių gyvūnų vežimo per sieną taisyklių taikymu, intelektinės nuosavybės apsauga, muitinės užkardytos kontrabandos statistika, kontrabandos tendencijomis bei priežastimis, nustatytais atvejais, susijusiais su pareigūnų korupcija, ir pan.

Svarbiausi renginiai, kuriuos 2020 m. organizavo Lietuvos muitinė – Medininkų žudynių minėjimas Medininkų memoriale ir Antakalnio kapinėse liepos 31 d. bei dėl pandemijos virtualiai vykęs Atkurto Lietuvos muitinės 30-mečio renginys.

Dėl paskelbto karantino šalyje lankytojų skaičius Muitinės muziejuje gerokai sumažėjo – apsilankė 1 487 lankytojai (2019 m. – 3 910), jiems buvo surengti 74 edukaciniai užsiėmimai, taip pat vykdytos 7 išvažiuojamosios edukacijos.

Lietuvos muitinė inicijavo ir sukūrė ne vieną su muitinės veikla susijusį vaizdo siužetą. Siekiant populiarinti muitininko profesiją drauge su „Laisvės TV“ buvo sukurtas siužetas „Antanas nori būti... muitininku“, svarbus muitinės ir Lietuvos istorijai filmas „Atkurta Lietuvos muitinė 1990 –2020“, o metų pabaigoje – vaizdo siužetas – socialinė reklama antikorupcijos tema. Juos galima peržiūrėti youtube.com (<https://www.youtube.com/watch?v=-hmd2qiGZBI> <https://www.youtube.com/watch?v=MXsGAiAm1N8> <https://www.youtube.com/watch?v=uWefHuVxQog>).

Lietuvos muitinė, siekdama pristatyti savo veiklą ir geriau informuoti muitinės klientus, parengė ir publikavo 3 leidinius: 2019 m. Lietuvos muitinės veiklos ataskaitą, lankstinuką, skirtą verslui, siekiant jį paskatinti įsigyti AEO statusą, ir lankstinuką 3 kalbomis, kuriame pateikta informacija piliečiams, gabenantiems per sieną naminius gyvūnus.